Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Postimees

EK(b)P Tartu Linna ning Tartumaa Komiteede ja Tartu Linna ning Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogude Täitevkomiteede häälekandja

Nr. 25 | Neljapäeval, 31. jaanuaril 1946 | Hind 20 kop.

Tähistagem valimiste päeva tootmisvõitudega

NSVL Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamine edeneb üldise tõusu tähe all. Üha rohkem areneb töötajate sotsialistlik võistlus. Paljude käitiste kollektiivid valmistuvad väärikate tegudega tähistama seda suurimat sündmust nõukogude rahva elus.

Nõukogude rahvas demonstreerib kogu maailma ees oma ustavust Kodumaale, oma liitumist bolshevike partei ümber, suure Stalini ümber, ja oma valmidust teostada uut suurepärast taastamise ja rahvamajanduse arendamise programmi. Töötajad lähevad NSVL Ülemnõukogu valimistele ennenägematu poliitilise ja töö tõusu olukorras.

Töölisklassi ühtsus töötava talurahva ja nõukogude intelligentsi huvidega demonstreerib veel kord kõrget teadlikkust üldrahvalikest huvidest. Töötav rahvas esitas ühiselt NSVL Ülemnõukogu saadikukandidaatideks Kodumaa parimad pojad ja tütred. Koos kogu rahvaga hääletavad nad kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt. Koos kogu rahvaga, Lenini-Stalini partei ja nõukogude valitsuse juhtimisel, austavad nad oma Kodumaad uute töövõitudega.

Paljud käitiste kollektiivid võtavad sotsialistlikus võistluses valimiste auks enestele täiendavaid kohustusi ja püüavad saavutada parimaid tootmiskingitusi valimiste päevaks — 10. veebruariks 1946. Oma kohustusi täidavad auga Viina- ja Pärnivabrik (direktor sm. Kulli), kes teatas, et jaanuarikuu programm on täidetud 10 päeva enne tähtaega. Alumiiniumivabrik (direktor sm. Pokk) teatas, et jaanuarikuu plaan on täidetud 7 päeva enne tähtaega. Õllevabriku kollektiiv (direktor sm. Kirss) lubas NSVL Ülemnõukogu valimiste päevaks täita koguni 50% kvartali plaanist.

Kõik need masside aktiivsuse kasvu faktid, sotsialistliku võistluse uue tõusu tunnused näitavad nõukogude rahva elavat huvi oma kodumaa võimsuse edaspidise tugevdamise vastu. Need faktid kõnelevad nõukogude rahvaliku demokraatia õitsengust, kus töötavad hulgad on oma saatuse peremehed, riigi aktiivsed ehitajad, ta võimsuse loojad.

Majanduslike, partei-, ametiühingu- ja kommunistlike noorte organisatsioonide ja igaühe võistlusest osavõtja ülesanne seisneb selles, et iga käitis, iga töötaja täidaks auga endale võetud kohustused.

Selle ülesande täitmise eest peavad kogu jõuga võitlema need käitised, kes tulid endistes võistlustes võitjaiks, kui ka need, kes on teistest maha jäänud.

Sotsialistliku võistluse jõud ju selles seisnebki, et ta eeldab seltsimehelikku abi mahajäänutele eesrindlike poolt, et saavutada üldist tõusu. „Sotsialistlik võistlus," õpetab seltsimees Stalin, „ütleb: üks töötab halvasti, teised hästi, kolmandad paremini, — tõtta paremaile järele ja saavuta üldine tõus." Mida ulatuslikumalt kasutatakse eesrindlaste kogemusi, mida visamalt õpivad ja omandavad neid kogemusi mahajääjad, seda mõjuvam on sotsialistlik võistlus, seda õilsamat vilja ta kannab. Mida rutem mahajääjad jõuavad järele eesrindlaste tasemele, seda rohkem koguneb saadusi meie maal, seda tugevamaks ja rikkamaks saab meie Kodumaa, seda kõrgem on nõukogude rahva elutase. Võrratu kangelasteo on Kodumaa kaitsmisel korda saatnud meie töölisklass, töötav talurahvas ja nõukogude intelligents. Selle kangelasteo kuulsus, mis on igaveseks kirjutatud ajalukku, kasvab nüüd rahuliku loova töö kangelastegudega, edusaavutustega rahvamajanduse taastamisel, kõigi ta harude edaspidisel arendamisel.

Linna töötajad elavad praegu pingutavat elu. Kõigil on südames sama soov: väärikalt vastu minna NSVL Ülemnõukogu valimistele, kiiremalt taastada kodulinn, suurendada saaduste hulka, kiirustada kuuplaani täitmist.

Talvekuudel tunneb osa käitisi elektrienergia puudust. Käitised ei saa alati õigel ajal kütet ja tooraineid. Transpordi-organisatsioonide ja elektrijaamade töötajad peavad valimiseelseil päevil näitama kõrge organiseerimise eeskuju, võitma mahajäämise, kiirendama veoliiklemist, suurendama elektrienergia tootmist ja aitama tööstust valimispäeva vastu võtta tootmisplaanide ületamisega.

Linna käitiste majanduslikud, parteilised, ametiühingulised ja kommunistlike noorte organisatsioonid peavad viibimata tarvitusele võtma kõik abinõud selleks, et konkreetselt ja operatiivselt juhtida kasvavat töö tõusu, et kiirelt kõrvaldada senised puudused.

Ülesanne seisneb praegu selles, et linna eesrindlike inimeste edusaavutusi muuta uuteks üldisteks võitudeks tööstuse, transpordi ja ehituse alal, et normid täidetaks ja ületataks mitte üksi eesrindlike brigaadide, vaid kõigi tööliste, kogu tööstuse, transpordi ja ehitusorganisatsioonide poolt.

Tähistagem NSVL Ülemnõukogu valimisi üha uute töökangelastegudega ja üldrahvaliku sotsialistliku võistluse kasvava hoogusega!

Stalini preemiate määramine 1943.–1944. a. eest eesrindlikele tegelastele teaduse, tehnika, tööstuse, põllumajanduse ja kunsti alal

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrusega määrati Stalini preemiad väljapaistvate tööde, leiutiste ja täienduste eest teaduse, tehnika, tööstuse, põllumajanduse ja kunsti alal.

Stalini preemia 1943./44. a. laureaatide hulgas on tuntud teadlased — NSVL Teaduste Akadeemia president S. I. Vavilov, I. G. Petrovski, V. A. Ambartsumian, K. M. Bakov, M. M. Zavadovski jt., kes on rikastanud teadust väärtuslike töödega mitmesugustes teadusharudes.

Stalini preemia saavad ka uut tüüpi lennukite ja mootorite loojad S. V. Iljushin, I. P. Bratuhhin, A. S. Jakovlev, S. A. Lavotshkin, A. A. Mikulin ja teised, samuti uut liiki suurtükiväerelvastuse loojad V. G. Grabin, L. M. Gorlitski, A. S. Jermolajev, M. A. Zarnitski, I. I. Ivanov, D. J. Brill ja teised.

Stalini preemiad määrati suurimate sõjatehaste direktoritele A. S. Jeljanile, I. M. Zaltsmanile ja teistele tehnoloogia põhjaliku täiendamise ja kõrge tootlikkusega konveiermeetodi organiseerimise eest, relvastuse toodangu tunduva suurenemise kindlustamise eest Isamaasõja kahe viimase aasta jooksul.

Stalini preemia laureaatide hulgas on maapõuevarade uurijad, geoloogid, kes on rikastanud meie maad kasulike maapõuevarade uute leiukohtade avastamisega, V. A. Tsargradski, N. A. Karzhavin ja teised.

Tootmise põhjaliku täiendamise, uute kiirehitusmeetodite praktilise rakendamise, uute põllumajanduskultuuride sortide kasvatamise ja uute loomatõugude aretamise eest määrati Stalini preemiad suurele nõukogude haritlaste grupile: inseneridele, teaduslikele töötajaile ja agronoomidele. Sealhulgas on A. G. Lorh, N. I. Lukashin, K. D. Filjanski, K. K. Hrenov, I. I. Tshernjajev, M. J. Lurje ja teised. Stalini preemiad määrati tehaste ja masina-traktorijaamade töölistele, kes on saanud uute, täiuslikumate tootmismeetodite initsiaatoreiks. Nende hulgas on J. P. Ogarkov, A. V. Fedotov, J. G. Barõshnikova, A. G. Shashkov, A. A. Smetanin, D. M. Garmash, A. J. Ljuskova, K. S. Maltsev, L. T. Golokolossov ja teised.

Väljapaistvate tööde eest kunsti ja kirjanduse alal määrati Stalini preemiad helilooajatele J. A. Shaporinile, N. J. Mjaskovskile, A. I. Hatshaturjanile, D. D. Shostakovitshile; klaverikunstnikule E. G. Gilelsile; dirigentidele N. S. Golovanovile ja J. A. Mravinskile; näitlejaile N. P. Hmelevile, I. M. Moskvinile, A. K. Tarassovale, M. I. Litvinenko-Wolgemutile ja teistele; kinorežissööridele, stsenaariumi autoreile ja näitlejaile S. M. Eisensteinile, M. S. Donskoile, N. K. Tsherkassovile, N. M. Uzhvile, V. P. Marteskajale, B. N. Agapovile ja teistele; kunstnikele ja skulptoritele A. M. Gerassimovile, M. I. Avilovile, Z. I. Azgurile, S. M. Orlovile; arhitektidele V. G. Gelfreihile ja A. N. Dushkinile; kirjanikele ja luuletajaile: V. J. Shishkovile, A. N. Stepanovile, B. L. Gorbatovile, W. Wasilewskale, K. M. Simonovile, A. T. Tvardovskile, A. A. Surkovile, A. N. Tolstoile, S. J. Marshakile ja teistele.

Üldse määrati Stalini preemiad:

Teaduse alal: 17 esimese järgu preemiat — igaüks 200 000 rubla suuruses.

24 teise järgu preemiat — igaüks 100 000 rubla suuruses.

Väljapaistvate leiutiste ja tootmistöö meetodite põhjaliku täiendamise eest:

30 esimese järgu preemiat — igaüks 150 000 rubla suuruses;

40 teise järgu preemiat — igaüks 100 000 rubla suuruses;

73 kolmanda järgu preemiat — igaüks 50 000 rubla suuruses.

Väljapaistvate tööde eest kunsti ja kirjanduse alal:

31 esimese järgu preemiat — igaüks 100 000 rubla suuruses;

44 teise järgu preemiat — igaüks 50 000 rubla suuruses. (TASS.)

ENSV Rahvakomissaride Nõukogus ja Eestimaa K(b)P Keskkomitees

ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa K(b)P KK võtsid neil päevil vastu otsuse abinõude kohta põllumajanduses töötavate ja maal elunevate agronoomide, zootehnikute, loomaarstide, maaparandajate ning veemajanduse inseneride ja tehnikute elutarbelisel alal.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa K(b)P Keskkomitee märgivad, et saksa röövvallutajate poolt laostatud põllumajanduse taastamine sõjaeelsele tasemele ja edasine tõstmine selleks, et meie vabariigil oleks rohkem leiba, liha ja teisi produkte ning tooraineid tööstusele, on põllumajanduse juhtide ja töötajate esmajärguline ülesanne.

Ülesannete edukas täitmine põllumajanduse alal nõuab esmajoones põllumajanduslike eriteadlaste-agronoomide, zootehnikute, loomaarstide ja maaparandajate töö põhjalikku ümberkorraldamist põllumajandusteaduse saavutuste lähendamise suunas tootmisele, nõukogude põllumajanduslikul teadusel ja põllumajanduse eesrindlaste kogemustel rajanevate uute agrotehniliste abinõude julgema ja laialdasema rakendamise suunas taludes. Agronoomidele ja zootehnikuile on saabunud aeg muutuda nõuandjaist põllumajandusliku toodangu organiseerijaiks, kes viivad põllumajanduse uuele tõusule.

Nõukogude valitsus ja bolševike partei hindavad kõrgelt põllumajanduse eriteadlaste osa ja osutavad määratu suurt tähelepanu vajalike tingimuste loomisele nende produktiivse töö jaoks.

Kuid veel ei ole kõik täitevkomiteed ja Eestimaa K(b)P maakonnakomiteed ning sovhooside ja masina-traktorijaamade direktorid aru saanud alatise abi andmise vajadusest põllumajanduse eriteadlastele nende töös ja materiaalsel alal. Ei ole haruldased juhud, kus põllumajanduse eriteadlasi ei varustata liiklemisvahenditega, kus nad eemaldatakse otsekohesest tööst ja koormatakse mitmesuguste teadete, õiendiste ja aruannete koostamisega, muutes nad seega kantseleitöötajaiks. Ei pöörata tähelepanu põllumajanduse eriteadlaste varustamisele vajaliku kirjandusega ja ajalehtedega, parimate eriteadlaste töökogemusi kuskil ei valgustata, agronoome ja zootehnikuid tõmmatakse vähe kaasa agrotehnilise propagandaga ja massilise ühiskondliku tööga.

Selline ebaõige suhtumine põllumajanduse eriteadlastesse kutsub esile nende vastutavuse nõrgenemise nende töö täitmise eest.

Vahel asetatakse eriteadlased raskeisse materiaalseisse tingimustesse, neid ei varustata korteritega, puudega ning neile müügiks antud tööstuskaubad kulutatakse kontrollita ega jõua sageli üldse eriteadlaste kätte.

Põllumajanduses töötavate ja maal elunevate agronoomide, zootehnikute, loomaarstide ja maaparandajate ning veemajanduse inseneride ja tehnikute elu-olu parandamiseks vastavalt NSVL Rahvakomissaride Nõukogu otsusele 2. novembrist 1945 nr. 2804, lubasid ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei Keskkomitee tarvitusele võtta terve rea abinõusid.

Põllumajanduses töötavaile ja maal elunevaile agronoomidele, zootehnikuile, loomaarstidele, maaparandajaile ning veemajanduse inseneridele ja tehnikuile määrati kindlaks koha suurus kuni 0,25 ha, kaasa arvatud pindala, millel on hooned, ja lubati anda nende soovil maatükke, peale selle koha, üldise maakasutamise korras maareformi kohaselt, riiklike tagavaramaade arvel.

Maakonna täitevkomiteedele tehti ülesandeks teostada kohtade ja maade andmist kuni 1. veebruarini 1946 maareformi korras põllumajanduse eriteadlastele, kes on loeteldud käesolevas otsuses.

Alates aastast 1946 vabastatakse käesolevas otsuses loeteldud eriteadlaste talud põllumajandussaaduste andmisest riigile, kui nende isiklikus kasutuses olev maatükk ei ületa 1 ha.

Maakonna täitevkomiteedele, ENSV Põllutöö Rahvakomissariaadile, Sovhooside Peavalitsusele ja Põllumajandusliku Ühistegevuse Peavalitsusele lubatakse müüa riiklike ostuhindadega isiklikuks kasutamiseks üks lehm või vasikas igale neist mitteomavale agro-zoo-veterinaarjaoskondade, masina-traktorijaamade ja sovhooside agronoomile, zootehnikule, loomaarstitele ja maaparandajale varem rahvavaenlastele või nende käsikuile kuuluvast karjast, mis on võõrandatud ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa K(b)P KK otsuste nr. 380, 14. detsembrist 1944 ja nr. 790, 4. septembrist 1945 alusel, ning Põllutöö Rahvakomissariaadi, Sovhooside Peavalitsuse ja Põllumajandusliku Ühistegevuse Peavalitsuse karjast.

Põllutöö Rahvakomissariaat (sm. Allik) ja ENSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuv Sovhooside Peavalitsus (sm. Mõttus) on kohustatud kuu aja jooksul selgitama põllumajanduse eriteadlaste korteriolusid ja esitama ENSV Rahvakomissaride Nõukogule plaan majade ehitamise kohta agro-zoo-veterinaarjaoskondade, masina-traktorijaamade ja sovhooside agronoomidele, zootehnikuile, loomaarstidele, veemajanduse inseneridele ja tehnikuile ning maaparandajaile selle arvestusega, et 1946. a. lõpuks oleksid põllumajanduse eriteadlased varustatud elamispinnaga.

Maakonna täitevkomiteed on kohustatud andma abi põllumajanduse eriteadlastele nende elumajade ehitamisel, andes selleks kohalikke ehitusmaterjale ja transpordivahendeid.

Põllumajanduspanga Eesti Vabariiklikule Kontorile tehti ülesandeks anda krediite käesolevas otsuses loeteldud põllumajanduse eriteadlastele elumajade ehitamiseks ja loomade ostuks: maja ehitamiseks kuni 10 000 rbl., tähtajaga kuni 7 aastat, ja lehma ostmiseks kuni 2000 rbl., tähtajaga kuni 3 aastat, vastavalt Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaadi, ENSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Sovhooside Peavalitsuse ja Põllumajandusliku Ühistegevuse Peavalitsuse avaldustele.

Maakonna täitevkomiteedele tehti ülesandeks anda agraarjaoskondade juhatajate käsutusse alatiseks ametialaseks kasutamiseks igaühele üks hobune rakmetega täitevkomiteel olemasolevate hobuste hulgast.

Maakondade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed peavad sisse seadma range kontrolli põllumajanduse eriteadlaste jaoks laekuvate tööstuskaupade ja jalgrataste fondide õige jaotamise ja nende müügi üle ainult põllumajanduse eriteadlastele.

Maakonna täitevkomiteedele tehti ülesandeks maksta õigeaegselt palka käesolevas otsuses tähendatud eriteadlastele reservfondist, mis on selleks otstarbeks asutatud vastavalt ENSV Rahvakomissaride Nõukogu otsusele nr. 909, 17. oktoobrist 1945.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu ja Eestimaa K(b)P KK nõuavad täitevkomiteedelt ja EK(b)P maakonnakomiteedelt, sovhooside ja masina-traktorijaamade direktoreilt abinõude tingimusteta täitmist põllumajanduses töötavate ja maal elunevate agronoomide, zootehnikute, loomaarstide ja maaparandajate elukorralduse edasise parandamise alal.

(ETA.)

NSVL ÜLEMNÕUKOGU VALIMISTE AUKS

Leningrad, 29. 1. (TASS). Leningradi kahe suurema metallurgiatehtevõtte — Kirovi tehase ja „Bolševiku" vahel on suures ulatuses hoogu võtnud sotsialistlik võistlus.

„Bolševiku" martäänahju töölised annavad uue aasta eimesest päevast alates toodanout ülo plaani.

Valtsijail-kirovlastel oli 25. jaanuaril rekordiline päev metalli väljalaskmise alal. Sm. Aleksejevi brigaad valtsis vahetuses 78,9 tonni metalli normiks ettenähtud 60 tonni asemel, sm. Shtshekaturovi brigaad 71,8 tonni, sm. Loginovi brigaad 67 tonni. Sm. Jemeljanovi brigaad andis tööpingil „Trio" 35 tonni asemel 47,7 tonni metalli ja sm. Antonovi brigaad tööpingil „Duo" 6 tonni asemel 7,5 tonni.

*

Kiiev, 29. 1. (TASS). Üledonilise sotsialistliku võistluse algataja „Bokovoantratsiti" trusti kollektiivi kaevus andis jaanuari kahe dekaadi jooksul riigile üle plaani 6 eshelonj antratsiiti. Ennastsalgavalt töötab „Vengerovtsa" kaevuse nr. 28 lahtimurdja, Stalini preemia laureaat Luka Golokolossov, kes hiljuti täitis ühes vahetuses 55 normi. Golokolossov võttis kohustuse valimiste päevaks viia oma väljaraiumine kuni 60 normini. Kaevus, kus töötab kuulus lahtiraiuja, on üle plaani maapinnale toonud üle 1000 tonni antratsiiti.

NSVL Ülemnõukogu saadikukandidaat, Donbassi parim töötaja J. Izotov andis sõna tõsta oma tööviljakus 10 000 tonni võrra lahtiraiumiseni kuus.

*

Arhangelsk, 29. 1. (TASS). Kümned tuhanded metsaraiujad on asunud stahhaanovlikku valveteenistusse Ledski metsapunktis. Shenkurski metsamajandustööstuses valmistavad Jekaterina Selushina, Afanassi Selushina ja Peeter Leontjevi liili eesrindlikud stahhaanovlased inimese kohta päevas 15—17 m³ metsamaterjali, täites oma normi 5-kordselt.

Väga häid tulemusi saavutavad metsaraiujad Nikolai ja Pavel Balejev Andristshevski metsapunktis Rovdinski metsamajandustööstuses. Asudes stahhaanovlikku valveteenistusse nad valmistasid kahekesi päevas 82 m³ metsamaterjali, andes 14 normi. Oma rekordi pühendasid metsaraiujad NSVL Ülemnõukogu valimiste auks.

*

Magadan, 29. 1. (TASS). Asudes sotsialistlikku võistlusse NSVL Ülemnõukogu valimiste väärikaks vastuvõtmiseks saavutasid Ortukanski tehase terasevalajad neil päevil uut edu toodangu alal. Nad lasksid välja esimesed terasesulatised.

Uue metalliliigi järelproovimised andsid häid tulemusi. Võrreldes harilikku siisinikulise terasega on tehase poolt väljalastud uus liik 4—5 korda vastupidavam.

*

Marganets, 21. 1. (TASS). Marganetsevi basseini mäeraiujad täitsid jaanuari plaani Margantsevi maagi hüvendmise alal. Voroshilovi-nimelise kaevanduse kollektiiv täitis samuti jaanuarikuu plaani märksa enne tähtaega metallurgiatehastele maagi laadimise lõpetamise alal. Voroshilovlased töötasid kuu lõpuks üle plaani laadida 2000 tonni maaki.

*

Leningradi all saavutatud kuulsusrikka võidu teine aastapäev

Leningrad, 27. 1. (TASS). Leningradlased tähistasid täna pidulikult suure võidu, Lenini linna vaenlase blokaadist täielikult vabastamise teist aastapäeva.

Toimusid ülerajoonilised koosolekud, mis olid pühendatud tähtsale päevale. Kultuurimajja tulid vanad putilovlased, Ždanovi-nimelise tehase ja teiste ettevõtete töölised, insenerid ja tehnikud, Kirovi rajooni partei, nõukogude ja kommunistliku noorsooühingu esindajad. Koosolijate hulgas oli neid, kes võtsid osa linna kangelaslikust kaitsest, neid, kes võitlesid relvaga käes ja neid, kes ennastsalgava tööga aitasid rinnet hirmsail päevil, kui sakslaste kaevikud kulgesid mõne kilomeetri kaugusel nende tehaseist. Leningradi kaitse unustamatuist päevist ja tema kangelasist jutustas oma kõnes polkovnik Golikov.

Pidulik õhtu korraldati Volodarseski rajoonis. Koosolekust osavõtjad mälestasid viieminutilise vaikusega nende mälestust, kes said kangelassurma, kaitstes Lenini linna.

Viiburi ja Krasnogvardeiski rajooni töörahva pidulikul istungil, mis toimus Viiburi kultuurimajas, viibis 2000 inimest. Kõne pidas siin Leningradi sõjaväeringkonna poliitilise valitsuse ülem kindralleitnant D. I. Holostov.

Pidulikud koosolekud toimusid veel Kuibõševi, Vassili saare, Smolnõi ja teistes rajoonides.

Kõigil koosolekuil võeti määratu suure valmustusega vastu tervitused suurte võitude organiseerijale ja innustajale seltsimees J. V. Stalinile.

Liidunõukogu Tartu valimisringkonna saadikukandidaat A. Meri

Arnold Meri – Nõukogude Liidu Kangelane

1941. a. juulikuus loitsid hiiglaslike võitluste tulekahjud Nõukogude Liidu territooriumi läänepoolses osas enam kui kahetuhande kilomeetri laiusel rindel Põhja-Jäämerest Musta mereni. Saksa fashistlik armee oli siis veel tugev ning joobunud ülbest enesekindlusest. Fashistlikud tanki- ja motoriseeritud diviisid kiilusid end sisse Punaarmee katsellinidesse, tuhanded lennukid külvasid surma ja hukatust Nõukogude Liidu küladesse ja linnadesse, vallutatud territooriumil ehitati järjest uusi võllapuid. Fashistlikud marodöörid rööviside nõukogude inimeste vara, ajasid meie inimesi Saksamaale orjusse, märatsesid hullunud metsloomadena.

Kangelaslik Punaarmee oli võitluses elu ja surma peale fashistliku koletisega. „Meie võitlus on õiglane, meie võidame" — need suure Stalini sõnad helisesid miljonite Punaarmee sõdurite ja kogu Nõukogude Liidu rahva kõrvus.

Võitluses meie kodumaa vabaduse, elu ja au eest sündisid kangelased, kelle nimed on jäädvustatud alatiseks meie sotsialistliku Isamaa ajaloo lehekülgedel. Nende kangelaste hulka tõusis esimese eestlasena Arnold Meri. Kõrvuti kõigi teiste Nõukogude Liidu rahvaste poegadega pidas võitlust fashistlike rööpvallutajate vastu ka eesti rahvas. Porhovi, Dno ja Staraja-Russa rajoonides lõi veriseid lahinguid 22. territoriaalne laskurkorpus, kes koosnes eesti rahvusest sõdureist.

Selle korpuse staabile tungis ootamatult kallale fashistlik väeosa. Tolleaegne sideroodu poliitjuhi asetäitja Arnold Meri asus ebavõrdsesse võitlusse ülekaalukate vaenlase jõudude vastu — ennem surra kui lasta vaenlane korpuse staabi kallale. Halastamatult niitis vaenlasi sm. A. Mere raskekuulipilduja. Sm. Meri sai vaenlase miini kildudega neljast kohast haavata. Hoolimata suurest verekaotusest püsis ta oma võitlus-positsioonil kuni jõudis kohale abi ja vaenlane hävitati. Seda kangelastegu hindas Nõukogude Kodumaa kõrgeima autasuga — Nõukogude Liidu Kangelase aunimetuse andmisega sm. Arnold Merele. Teated sm. Mere kangelasteost innustasid vaprale võitlusele tuhandeid teisi sõdureid ja täitsid uhkusega Nõukogude Liidu ja Nõukogude Eesti patrioodide südameid.

Neist pingelistest päevadest oli möödunud üle kuue kuu, kui Uuralis formeeritavaisse Punaarmee eesti rahvuslikesse diviisidesse voolasid kokku kümned tuhanded eesti rahva parimad pojad. Nende hulgas oli hiljuti haiglast väljunud noor kangelane — Kuldtähe medali ja Lenini Ordeniga ning nelja haava tähistavate lintidega rinnal — Arnold Meri. Juba esimesest pilgust äratas see noor sangar kõigis lugupidamist ja armastust. Tasakaalukas, alati optimistlik ning heatujuline, kõrge poliitilise arengutasemega, südamlik oma kaaslaste vastu, nõudlik kõigi ülesannete täitmisel nii enese kui ka teiste suhtes — selline oli Arnold Meri.

Väejuhatuse ülesandel asus sm. Meri juhtima kommunistlike noorte organisatsioone ühes eesti diviisis ja hiljem kogu Eesti Rahvuskorpuse ulatuses. Tuhandetes noortes kasvatas ta kõrget ning palavat isamaa-armastust, vihkamist vaenlase vastu, veendumust Punaarmee vabastusliku missiooni ülevusse, valmisolekut rakendada kogu oma elu, kõik oma võimed Nõukogude Kodumaa vabaduse kaitsele, vaenlase hävitamisele.

Kui 1942. a. detsembris ja 1943. a. jaanuaris Punaarmee Eesti Rahvuskorpus, võideldes rind rinna kõrval ühes teiste Punaarmee osadega, vabastas saksa fashistidest vene linna Velikije Luki, siis oli nende raskete lahingute ajal sm. A. Meri ikka ja alati võitlustes otsustavail, hädaohtlikemail kohtadel. Granaadid vöö vahel, automaat käes, kiiver peas, viltides ja lambanahkses kasukas — nii võttis kapten A. Meri osa ägedaist lahinguist, innustas ja organiseeris kangelastegudele oma võitluskaaslasi, oli ise kõikjal eeskujuks. Nõukogude valitsus autasustas sm. Meri't Velikije Luki lahinguis osutatud vapruse eest Punatähe ordeniga.

Ja kogu hilisema pika lahingutee vältel, Neveli, Novosokolniki ja Narva all, Nõukogude Eesti pinnal — kõikjal on sm. Meri — niiid juba Punaarmee major — eeskujuks oma vapruse ning juhtimisoskusega.

Silmade ette kerkivad pildid Saaremaa lahinguist 1944. a. sügisel...

Korpuse dessantüksused on ootamatu löögiga forsseerinud väina Muhu ja Saaremaa vahel. Muhu tamm on puhastatud vaenlase riismeist, sapöörid on kiiresti teinud läbipääsetavaks tammi need osad, mida sakslastel oli õnnestunud taandumisel purustada. Veel langevad vaenlase kahurite mürsud ja miinid tammile ja sellest vasemale ning paremale merre, vaenlane teostab tammile õhurünnakuid, aga juba liigub piki tammi jalaväge, müürisevad tankid ja veereb suurtükiväge Saaremaale. Siin ja seal langeb sõdureid haavatuina ja surnuina. Nõukogude Liidu Kangelane Arnold Meri on esimeste võitlusüksuste juures, rahulik ilme mehisel näol, ta organiseerib, juhatab, abistab oma võitluskaaslasi. Tema kartmatus julgustab teisi hoogsale edasitungile.

Hoogsad vabastuslahingud Saaremaal, vaenlase meeleheitliku kaitse läbimurdmine Sõrves — kõikjal on Arnold Meri oma väsimatu organiseerimistööga, oma mehisuse ja vapruse eeskujuga.

Ja Isamaasõja lõpplahingud Kuramaa rindelõigus — ikka on sm. Meri julgelt esiridades, nagu see on kohane kangelasele, kelle elu kõrgeimaks sihiks on kaitsta oma sotsialistlikku Kodumaad, hävitada vaenlane, virgutada kangelastegudele oma lahinguvendi.

Arnold Mere rinda ehib nüüd lisaks eelmistele autasudele veel Isamaasõja I järgu orden, medalid „Võidu eest Saksamaa üle" ja „Ennastsalgava töö eest Suures Isamaasõjas".

Et sm. Meri ei ole võidelnud ja töötanud tulemusteta, sellest kõneleb veenvalt see fakt, et tuhanded kommunistlikud noored Punaarmee Eesti Tallinna Kaardiväe Laskurkorpuse ridades on autasustatud Nõukogude Liidu ordenitega ja medalitega lahinguis osutatud vapruse eest.

Sm. Arnold Meri on praegu Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomitee sekretär. Ja niisamati nagu ta kasvatas lahinguis kommunistlikke noori, nii kasvatab ja juhib ta neid praegu töörindel Nõukogude Eesti pingerikkas ülesehitustöös. Kas võib olla üllamat eeskuju eesti noortele kui Arnold Mere sangarikuju? Kas võib olla kahtlust, et iga teadlik eesti noor tahab järgida seda eeskuju töös ja võitluses? Ei, selles pole ega saa olla mingit kahtlust!

Aga mitte üksi meie noortele pole Arnold Mere kuju südamelähedane — ei, ta on pälvinud iga ausa eestlase usalduse ning armastuse.

10. veebruaril toimuvad NSVL Ülemnõukogu valimised. Sm. Arnold Meri on meie saadikukandidaadiks Liidu Nõukogu 655. valimisringkonnas. Ei ole kahtlust, et kõik selle valimisringkonna valijad hääletavad meie kangelasele, kellest kahtlemata kujuneb leninlikku tüüpi riigimees.

A. Uibo

NSVL Konstitutsiooni § 34 ja NSVL Ülemnõukogu valimiste määruse §§ 24 ja 26 ning NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 16. oktoobri 1945. a. seadluse alusel on Liidunõukogu valimiseks moodustatud 656 valimisringkonda. Neist asuvad ENSV territooriumil valimisringkonnad nr. 653 (Tallinn), nr. 654 (Pärnu), nr. 655 (Tartu) ja nr. 656 (Rakvere).

Nr. 655-nda — Liidunõukogu Tartu valimisringkonna keskuseks on Tartu linn. See ringkond haarab Tartu linna, Valgamaa, Võrumaa ja Tartumaa.

Selle ringkonna saadikukandidaadiks on Arnold Meri, ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär, Nõukogude Liidu Kangelane, kes seati üles Tartu Riikliku Ülikooli ja Kunstiinstituudi professorite, õppejõudude, üliõpilaste, tööliste ja teenistujate ning Tartu jaama raudteesõlme ja Nahakombinaadi tööliste, inseneride, tehnikute ja teenistujate, Mustvee linna töörahva, Torma valla talurahva ja sõjaväeosade üldkoosolekute poolt.

Allpool avaldame kirjutusi ja sõnavõtte NSVL Ülemnõukogu saadikukandidaadi sm. Arnold Mere kohta tema kaasvõitlejate, töökaaslaste, noorte ja teiste tema valijate hulgast.

ARNOLD MERE POOLT!

Meil meelest ei lähe,
et kaitstes me vabadust ja eluaset
junkrute vastu võitlejate reas,
esimesena me seast
Nõukogude Liidu Kangelase
leninliku vapruse kuldtähe
pälvis noor Arnold Meri!

Me teame veel,
et raskel ja pikal rünnakuteel
tema kasvatas võidu hääks
ning lahingusse juhtis me noored,
kelle mehiseks kirgastund võitlusmeel
tõttas lööma teutoone me maalt ja veelt,
et vabaks taas saaks ja jääks
me kodud, me nurmed, me voored!

Nüüd Arnold Merega koos
kogu rahvas on võidukas ehitushoos
maad avaraks ehtima asund,
sest oleme vabadusröövileile tasund
ja võitnud pruunkatkuse ohuöö!
Päeva tähistab vastse viisaastaku töö!

Kes kannab me tuleviku nimel hoolt,
see läheb koos Arnold Merega, on ta poolt!

ERNI HIIR

Anname oma hääled Arnold Mere kandidatuurile

Võttes üksmeelselt osa oma riigi kõrgeima organi — NSVL Ülemnõukogu valimistest, demonstreerivad 10. veebruaril kogu Nõukogude Liidu rahvad maailma ees oma ühtsust ja neid õigusi, mida meile on annud Stalinlik Konstitutsioon. Me saadame oma parimad pojad ja tütred juhtima maailma kõige demokraatlikumat riiki. Sellele suurele pidupäevale tahab iga töötaja vastu minna suurte saavutuste ja uute töövõitudega. Meie, Naha- ja Nahasaaduste Kombinaadi noortebrigaadide liikmed, kellele nõukogude kord võimaldab valimistest osa võtta 18-aastaselt, astusime sotsialistlikku võistlusse valimiste auks. Meie jaanuarikuu töötulemused näitavad, et iga brigaadiliikme püüe on saavutada valimiseelne tööprotsent kõrgem kui kunagi varem. Oma päevase töönormi täidame pidevalt kuni 300-protsendiliselt. Sellega tahame üles näidata oma tänu nõukogude korrale, kes kindlustab meile noortele õiguse tööle nii, et iga noor võib saada oma ala meistriks.

„Teie, noored töösangarid, olete Nõukogude riigi tulevik," ütles meile meie poolt ülesseatud kandidaat NSVL Ülemnõukogusse, Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomitee sekretär sm. Arnold Meri, kes kandideerib ka Tartu valimisringkonnas. Arnold Meri't, kes on meie Isamaasõja kangelane, õppisime põhjalikult tundma, kui ta külastas meie kombinaati. Tema esinemine meile näitas, et ta armastab piiritult noori, et ta on eesti rahva parim poeg, kes on väsimatult võidelnud meie rahva paremä tuleviku eest.

Kutsume kõiki noori valijaid hääletama 10. veebruaril eesti rahva parima poja — Nõukogude Liidu Kangelase Arnold Mere kandidatuuri poolt. Seega kindlustame töötava noorsoo õnneliku tuleviku.

M. Konsa,
parima noortebrigaadi brigadiir,
V. Klaos, E. Naber, M. Müntel, — brigaadi liikmed.

Miks meie hääletame sm. Mere poolt

Teade Nõukogude Liidu Kangelase ja ELKNÜ esimese sekretäri sm. Arnold Mere ülesseadmest saadikukandidaadiks NSVL Liidunõukogusse täitis meie südamed uhkuse- ja rõõmutundega.

Kommunistlike noortena austame ja hindame sm. Meri't kui ELKNÜ esimest sekretäri piiritult. Tema juhtimisel on meie organisatsioon sammunud pidevat tõusuteed. Suuri edusamme on saavutatud eriti noorte ideelis-poliitilise kasvatuse alal. Kommunistlikud noored on saanud kõikjal meie noorsoo avangardiks, võttes energiliselt osa riigi poliitilisest elust ning asutuste ja käitiste töö parandamisest.

Sm. Meri on esimene eestlane, kes sai Nõukogude Liidu Kangelaseks oma unustamatute kangelastegudega Isamaasõja frontidel. Ta on võitluste tules ja tagala vastutavatel kohtadel töötades tegudega näidanud oma piiritut andumust nõukogude kodumaale ja rahvale ning hiilgavaid võimeid vastutusrikkail kohtadel töötamiseks. Me oleme kindlad, et Arnold Meri meie saadikuna suudab täita oma kohustusi rahva vastu, et ta jääb leninlikku tüüpi poliitikategelaseks, selliseks, millist saadikukandidaati meile soovitab sm. Stalin, — selgeks ja kindlaks, vabaks igast paanika varjustki, targaks ja kaalukaks keerukate küsimuste lahendamisel, õiglaseks ja ausaks, kes üle kõige armastab oma rahvast.

Seepärast astume 10. veebruaril kindlalt valimiskastide juurde ja anname oma hääle kõhklematult saadikukandidaadile sm. Arnold Merele.

Tartu Riikliku Ülikooli kommunistlikud noored:
J. ABEL, H. LIIV,
J. PARTS, H. LUURI,
V. VEIKESAUN, E. NIRK.

On suur au hääletada sm. Mere kandidatuuri poolt

Kommunistlike noorte ja kogu meie eesti eesrindliku noorsoo poolt ülesseatud kandidaat sm. Arnold Meri kandideerib NSVL Ülemnõukogu valimistel Tartu valimisringkonnas. On suur au meie noortele hääletada eelseisvatel NSVL Ülemnõukogu valimistel meie Eesti liiduvabariigi kõige eesrindlikuma noore, Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsoo Ühingu Keskkomitee sekretäri ja Nõukogude Liidu Kangelase sm. A. Mere kandidatuuri poolt.

Sm. Meri on näidanud oma truudust sotsialistliku kodumaa vastu Suure Isamaasõja karmides lahingutes. Oma isikliku eeskujuga on ta innustanud kõiki Rahvuskorpuse ridades võitlevaid noori endale järgnema. Ta rinda ehivad Kuldtäht ja teised nõukogude valitsuse kõrgemad aumärgid.

Lahingupäevade vaibudes leiame sm. Mere jälle juhtimas noori, väsimatult töötades meie noorsoo huvide eest. Eesti noorsoo esindajana võtab sm. Meri osa ülemaailmsest noorsookongressist. Sm. Mere kangelaskuulsus on tõstnud eesti noorte head nime kogu maailma noorsoo hulgas.

Eelseisvatel NSVL Ülemnõukogu valimistel valime sm. Mere oma esindajana NSVL Ülemnõukogusse. Meie, Tartu noored, läheme valima teadmisega, et valime NSVL Ülemnõukogu koosseisu oma esindajaks eesti rahva parima poja. Me teame, et valime kogu Nõukogude Eesti noorte nimel.

Meie, Tartu linna kommunistlikud noored ja kõik meie õppivad ja töötavad organiseerimatud noored, hääletame 10. veebruaril 1946. a. meie noorte kandidaadi, oma parima esindaja sm. Mere kandidatuuri poolt.

Kommunistlikud noored
J. KALITS, E. HIIEMÄE,
V. TAMBET

Saadikukandidaadid sm-d Meri ja Sazonov Elva valimisringkonna valijate keskel.

Arnold Mere jälgedes

Töötades Eesti Rahvuskorpuse kommunistlike noorte organisaatorina, omas esimene eesti Nõukogude Liidu Kangelane Arnold Meri võitlejate hulgas määratut populaarsust ja autoriteeti. Suureks sündmuseks väekoondiste formeerimise ajal olid Arnold Mere küllatulekud ja kõned, millest välkkiirelt levisid teated. Kuigi sagedasti külastasid väeosi rinde esindajad ja teised komandörid, teati täpselt, kus ja millises grupis liikus sm. Meri. Ei olnud ühtegi võitlejat, kes poleks tunnud lahingulisi ettevalmistusi jälgima tulnud noort sihvakat majorit. Mitmeid tuhandeid noori võeti Korpuse ridadest ÜLKNÜ liikmeiks kuni Nõukogude Eesti vabastamise lahingute lõppemiseni. Et Arnold Meri't nii laialdaselt tunti, ei ole seletatav ainult sellega, et ta seisis sellise suure organisatsiooni eesotsas, kus ta andis noortele sõjameestele tegutsemise juhendeid, vaid ka tema populaarsus seisab selles, et ta on Nõukogude Kodumaa üleva armastuse, ennastsalgava vapruse, kangelasmeele, sõjaliste oskuste ning vaenlast purustava vihkamise kehastuses. Igaühel kiskus süda krampi, kui ta mõtles okupantide kätte teotamiseks ja irvitamiseks jäänud omakseile ja tuttavaile. Polnud ühelegi võõrad need kannatused ja katsumused, mida sõda oli toonud. Kuidas aga suurimastki ohust võitjana välja tulla, seda näitas sm. Arnold Mere eeskuju. Rääkides muldonnides ja palavail lahinguettevalmistuse päevadel Arnold Mere südamlikust vaprusest, mõtlesid võitlejad oma surmavaenlasega kohtumisele, et seda läbi teha au ja väärikusega. Arnold Mere esinemises ei olnud midagi liigset ega tehtut, vaid tema lihtsuses ja tagasihoidlikkuses oli endastmõistetav, et vaenlast tuleb lüüa. Kangelaslikkus oligi eesti noortele võitlejatele iseloomulik.

Velikije Luki lahinguis kommunistlike noorte organisaator Lembit Aret, asendades rivist väljalangenud komandöri, viis mehed kartmatule rünnakule. Ei olnud teisiti võimalik, kui tuli vaenlase tulevöönd ületada, ja siin näitas Lembit Aret eeskuju. Teises lõigus vaenlase tulistuspunktid sulgesid võitlejate edasiliikumiseks tee. Kas avab keegi seltsimeestele tee või tuleb minna huupi, kobamisi hulgana koos? Äsja varuosast saabunud kommunistlik noor Aleksander Hilkaja astus vabatahtlikult ette. Kinnitanud oma vööle käsigranaadid, asus ta külmanud maal lohukesest lohukesse roomama. Käisid üksteise järel kaks prahvatust, mis sundisid vaikima vaenlase kuulipilduja, ja samas sööstis ta käsigranaatidega teisele. Leitnant Tamm ja ta kaaslased kuulsas tankidessandis ümberpiiratud linnas olid kommunistlikud noored.

Iga uus lahingute etapp Neveli, Novosokolniki, Holmi ja Narva all kõneles noorte vaprusest. Emajõe forsseerimisel ööd ja päevad läbi valmistati ületamisparvi, kus noored töötasid väsimatult. Veel mürskude lõhkedes vastaskaldal ja vaenlase tule all ujus kommunistlike noorte organisaator J. Küppar vastaskaldale, viies kaasa kõik, millega tõmbas ujuvsilla üle jõe. Tekkis hädaohtlikke seisundeid, kui vaenlase mürsud purustasid paate ja parvi. Esimesena viis vastaskaldale oma raskekuulipilduja noor võitleja Joasalu, niites maha tulelöögi alt terveks jäänud hitlerlasi. Vaenlase kaeviku ees langes kangelasena rühma juhtimise enda kätte võtnud kommunistlik noor Sammel, kes kõige otsustavamal lõigul kindlustas jõe kiire ületamise ning viis mehed vaenlase paremini säilinud tugipunkti ründamisele. Milline viha pääses võitlejais vallale, kui nad kuulsid seltsimehe surmast. Emajõe äärest Mustveeni tegid lahingud kaasa haavatutena kommunistlikud noored Gerassimov, Liiva, Joasalu jt., kuni liikumine muutus neil täiesti võimatuks.

Mustvee vabastamise lahinguks hargneti rünnaku korras. Sidelane Heino Sild tõötas varajasest noorusest Tallinna eeslinna paesele pinnale rajatud aiakeses, kitkudes peenardelt umbrohtu. Nüüd ta relv paiskas põrmuks kahele poole maanteed kõduneva inimkonna umbrohtu — fashiste. Tema kõrval jooksis tulistades esimese laskurallüksuse kommunistlike noorte organisaator Vladimir Meinberg, kes lahingute vaheajal organiseeritud noorte koosolekul, kus võeti vastu uusi ÜLKNÜ liikmeid ja anti vanemaile kommunistlikele noortele soovitusi parteisse astumiseks, ütles: „Võitleme Arnold Mere eeskujul!" Ta näitas, kuidas olla vääriline noorte lemmiku eeskujule. Ta sirutas maha üheksa fashisti, nende hulgas ühe ohvitseri, ja tungis esimesena linna.

Igas lahingus vaimustas Arnold Mere nimi. Sellest on juba palju kirjutatud, kuid veel rohkem on kirjutamata. Mainigem Avinurme vallutamist sm. Andrejevi väeosa poolt. Kommunistlik noor rühmakomandör Valjukov päästis koos seersant Paukiga maanteesillas, mida fashistid tahtsid õhku lasta. Tekkinud ägedas võitluses olid nad vastamisi fashistidega kahekümnemeetrilise vahemaa taga, tõrjudes hitlerlaste raevukaid vasturünnakuid. Rühmakomandöri asendas noor seersant Lisin. Vaenlase hulka tehti tankidessant ning haarati teda külgmanöövriga, kus esimesena vaenlase paigutusse tungis kommunistlike noorte organisaator jefr. Saarits.

Esimesena Saaremaale tunginud luurerühma komandör nooremleitnant Allik, kes, vaatamata mitmekordsele haavata saamisele, jatkas ülekaaluka vaenlasega võitlust kuni dessantosade maandumiseni ning kellele omistati Nõukogude Liidu Kangelase nimetus, oli samuti kommunistlik noor. Siin nimaa viimase maakonna vabastamiselt tuletagem meelde sääraseid noori vägilasi nagu vigastatud tanki viimase padrunini kaitsev Herbert Kaleviste, kelle fashistide poolt purustatud kehale leiti ümbritsetuna 37 vaenlase laibast. Need vaenlased tappis oma võitluspostile truu noor käsikuulipilduja tulega. Sanitar Aleksander Toomi Sõrve säärelt võitles üksipäini kolmekümne saksa automaaturi vastu ning päästis 9 haavatut seltsimeest. Saades ise kahekorral haavata, tõi ta eriti kardetavast kohast välja viis raskemini haavatud seltsimeest. Lahingulehe toimetaja Oskar Kährik ei lasknud end eksitada kuulipilduja aluse puudumisest, vaid viibimatult seadis Saaremaa kiviaedadele üles raua ilma aluseta ning asus tulistama, tekitades ootamatusega hitlerlastes paanikat.

Sügavasti lõikusid meelde naaberraha-va lätlaste abistamise lahinguteks ettevalmistused nn. Kuramaa koti puhastamisel. Juba oldi läbitud eelliinile kevadtalve karmidel muutlikel ilmadel. Ülesanded käes, pidas aktiiv viimased koosolekud. Kommunistlike noorte organisaatori leitnant Edgar Spriit ümber oli kogunenud üksuse 54 organiseeritud noort. See ei olnudki õieti koosolek, vaid südamlik vestlus, kus leitnant Spriit kõnetas iga noort üksikult. „Kas võitleme nii, nagu võitles Arnold Meri?" küsis ta lõpul. „Jah, võitleme!" kostsid igalt poolt hüüded, ning noored pidasid oma sõna. Viiekümne neljast nelikümmend üheksa niisutas saabuvat võitu samades lahingutes oma verega, tehes rahvaste sõprusele ühise vere läbi vankumatuks. Muidugi tuli valdav enamik neist tagasi, et tasumisarvet lõpetada. Kuramaa metsad on tunnistajaks, kuidas võideldi. Vaenlane kasutas kõiki võtteid, ka alatut, oma snaiperite „kägudena" puu otsa jätmisi. Miski ei aidanud. Nagu mujalgi, koosnes siingi luurerühm enamikus kommunistlikest noortest, kes liikusid ees. Metsas maskeeritud kaitsejoonel osutas vaenlane vastupanu. Kommunistlikud noored paiskusid haardeks laiali. Roomates ühe puu tagant teise taha, lähenes vaenlase kaevikule noor luuraja Sarbo, kes granaadiga sundis vaikima vaenlase kuulipilduja. Kaevikust ei pääsenud elusalt ükski hitlerlane. Siin nagu sünnimaalei oli esimesel lahingupäeval jõgi ületada, mille jää oli mürskudest purunenud. Kohati kaelast saadik vees, läbisid kommunistlikud noored jõe, et miinipildujate tule toetusel rünnata vastaskaldal kindlustatud maju. Alles siis, kui majad olid vallutatud ning vaenlasele tähtis raudtee läbi lõigatud, pöördusid haavata saanud noored Kiirop, Küppar, Naar jt. tagasi. Samas lahingute ajal võeti kommunistlikeks noorteks lahinguis väljapaistnud, fashistliku okupatsioonist üleelanud noored Kalde, Känd, Artemi, vennad Ottid jt. Niiviisi täienesid ja kasvasid organiseeritud noorte read lakkamatult läbiproovitud inimestega, andes oma hulgast väärtuslikku järelkasvu parteile ja aktiviste igale alale.

Eesti noored on uhked, et nende hulgast võrsus esimene eestlasest Nõukogude Liidu Kangelane Arnold Meri, kes karmidel Isamaasõja aastatel juhtis rinde noorte organiseerimist. Saates Arnold Mere nüüd eesti rahva ustavepojana NSVL Ülemnõukogusse, avaldab eesti töötav rahvas, eriti aga tõusev noorus, oma kindlat tahet ülesehitustööst osa võtta niisama edukalt, hoogsalt ja ennastsalgavalt kui Arnold Mere jälgedes põlisvaenlast purustades.

A. Piir

Töötava rahva väärikas kandidaat

Iga eestlast täitis uhkustunne, kui Arnold Merele osutati kõrgeimat au Lenini Ordeni ning Kuldtähe annetamisega ja tema nimetamisega Nõukogude Liidu Kangelaseks. Eriti rõõmustasid sellest võitlejad, nähes oma esimeses kangelases Nõukogude Liidu rahvaste verega niisutatud sõpruse kehastust. Fashistlike anastajatega otsustavaks võitluseks valmistumisel sai Arnold Merest iga võitleja isiklik sõber, sest juhtiva poliittöölisena oli ta sagedane muldonnide ja õppeväljakute külastaja.

Kui noor major madalasse onni sisse astudes kummardus, tekkis endastmõistetavalt teatav võõrastus, mis aga samas hajus. Arnold Meri oma tagasihoidliku lihtsusega oli seda tüüpi juht, kes nagu sulas võitlejatega kokku, nii et onnis läks lahti elav vestlemine. Igaüks ju soovis kiiremini pääseda sünnimaale, ja ainus tee läks sinna fashistide purustamise kaudu. Sõbralikult jutustati mitmesuguseid lahinguepisoode, sest kuigi Korpusel tervikuna olid tuleristsed veel pidamata, oli palju eestlasi siiski hitlerlastega võidelnud. Vesteldi lahingulistest ettevalmistustest ning vanima seltsimehena näitas Arnold Meri, millistest vigadest hoiduda.

Eriti mäletan Arnold Mere rohkeid külastusi enne Velikije Luki ja Neveli lahinguid, millest võttis osa kogu Korpus. Kord hilisõhtul vahipostilt tulles napi valguse tõttu arvasin, et juurde on tulnud uus mees, kelle ümber seltsimehed koduselt olid kogunenud. Alles häälest tundsin, et see oli kõikide poolt armastatud Arnold Meri.

Arnold Mere eeskujul võideldi ka lahinguis. Saates ta NSVL Ülemnõukogusse, teame, et ta on parimaist parim, kelle silmade eest ükski detail ei jää varjule. Koos Arnold Merega paiskasime fashistid põrmu, säästmata oma verd. Koos temaga ehitame üles ka saksalaste poolt purustatud Nõukogude Eesti.

Hans Porga,
Isamaasõja invaliid, Tartumaa abiprokurör

FERDINAND LÕHMUS

394. valimisringkonna saadikukandidaat Rahvuste Nõukogusse

Ferdinand Lõhmuse sünnikoht on Polda väiketalu Lasva vallas Võrumaal. Võrumaa oma metsaste mäekuplitega, orgude ja siniste järvesilmadega neis on veetlevalt ilus. Ent väiketalu mäeküljedele ulatuvad kivise põhjaga põllud on rasked harida ja visad olid nad elatist andma kehviku perele.

Küla heina- ja karjamaad ulatusid kauge metsani, kus ühtisid mitme talu piirid, ja seal hakkas Ferdinand koos teiste talude karjastega juba maastmadalast karja hoidma. 16-aastaselt läks ta õpipoisiks Kärma veskisse Meremäe vallas. Veski peremees oskas noore, kasvava poisi tööjõudu täiel määral ära kasutada. Ferdinand võtab vilja vastu, kaalub raskeid jahukotte ja aitab neid välja kanda. Puruväsinuna läheb ta õhtul koju. Kuid puhkusele ei saa ta veel mõelda: tuleb aidata isa koduseis põllutöödes. Ning Ferdinand töötab koos isaga poole ööni põllul.

Veskitöölisena ja isa abilisena töötab Ferdinand Lõhmus kuni sõjaväkke sundaega teenima minekuni. Vabanenud sõjaväest, ta abiellub ja otsustab alustada iseseisvat elu. Ta võtab rendile talukoha Vastseliina vallas. Jälle on päevad täis tööd varavalgest hilisõhtuni. Ferdinand Lõhmus armastab maad, ta hoolitseb põldude eest peremeheliku hoolega. Aga tema töörõõmu kisub mürgistama kibe tõsiasi, et tema töövaevast saab suure osa see, kes ise ei liiguta sõrmegi loodusannete väljameelitamiseks maa käest. Ferdinand Lõhmusel pole rohkele tööle ja vaevale vaatamata kaugeltki küllust.

Pööre tuleb Ferdinand Lõhmuse ja temataoliste ausate töötavate talupoegade ellu 1940. a. ajaloolisel suvel. Nõukogude võim annab Ferdinand Lõhmusele pärisomanduseks selle maa, mida ta kogu aeg on harinud. Ja maa pärisperemehena võib ta nüüd jatkata tööd, mida ei pääse enam segama kibestushetked. Ferdinand Lõhmuse tööjõudu jatkub nüüd ka ühiskondlikule tööle, noore nõukogude korra kindlustamise tööle. Ta on valla täitevkomitee usaldusmeheks, organiseerib kultuurilisi üritusi vallas jne.

Selle rahuliku ülesehitustöö meie maal katkestab fashistliku Saksamaa ootamatu kallaletung Nõukogude maale. Võrumaa langeb ühe esimesena meie maakondadest okupatsioonirõkkesse. Okupantide ja nende käsilaste metsik kättemaksukirg tabab kõiki neid, kes tulid kaasa nõukogude võimuga. Aga neid oli palju: nõukogude võimuga tuli kaasa kogu meie töötav rahvas. Vangistati ka Ferdinand Lõhmus. Kuigi talle ei osatud anda mingit konkreetset süüd, viidi ta pikki aastaid Võru vanglas ja Antslas metsatöödel. Tema naine koos lastega aeti välja nende talust Vastseliinas. Kui Ferdinand Lõhmus lõpuks vanglast vabanes, tuli tal varsti matta oma vana isa, kes ei pidanud vastu vintsutustele.

Aga Ferdinand Lõhmus elab kõik raskused üle. Nõukogude rahvaste võimas Punaarmee vabastab fashistlikust orjusest Eesti.

Ja veel kord tuleb kevad. Ferdinand Lõhmuse ellu. Ta saab uuesti nõukogude võimult maad. Ta võib jälle tunda jalge all oma maad, jatkata rahulikku tööd vaba mehena.

Nüüd tunneb Ferdinand Lõhmus, et elul on jälle mõte, oma eesmärk. Ning ta rakendab kogu oma energia ja tööjõu selle uue elu ülesehitamiseks. F. Lõhmus on üks oma küla aktiivsemaid talunikke: tema talu on eeskujulikus korras, ta on täitnud oma kohustuslikud müüginormid enne tähtaega, ta võtab osa paljudest ühiskondlikest üritusist külas. Ümbruskonna talunikud peavad Ferdinand Lõhmusest lugu kui eeskujulikust ja teadlikust põllumehest ning joonduvad tema järele.

Lugupidamise märgiks on Lasva valla talunikud esitanud nüüd Ferdinand Lõhmuse saadikukandidaadiks NSV Liidu Ülemnõukogusse kui tublima inimese enese keskelt, kelle kätte nad julgesti võivad usaldada oma huvide kaitsmise riigivõimu kõrgeimas organis.

Tähistagem NSVL Ülemnõukogu valimisi uute töösaavutustega sotsialistlikus võistluses!

Sotsialistlik võistlus laiemale alusele

Nõukogude rahvas valmistub NSVL Ülemnõukogu valimistele. Iga päev saab teatavaks eesrindlike tööliste töökangelastegusid eelseisvate valimiste auks.

Sotsialistlik võistlus ja tema uued normid tööviljakuse tõstmisel seisavad käesoleval hetkel eesrindlike tööliste ja kogu töölisklassi tähelepanu keskuses. Uus liikumine tööviljakuse tõstmisel haarab rahvamajanduse kõige mitmekesisemaid alasid.

Tööstuse ja transpordi alal on esile kerkinud uus tööviljakuse tõstmise initsiaatorite hulk. Ületades raskusi sammuvad nad edasi, näidates teed võitluses edasise tööviljakuse tõstmise eest.

Üle kümne käitise on juba käesoleva aasta — neljanda Stalinliku viisaastaku esimese aasta — jaanuarikuu plaani täitnud. Viina- ja Pärmivabriku (dir. sm. Kulli) tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kollektiiv täitis jaanuarikuu plaani 10 päeva enne tähtaega, Tartu Alumiiniumi Vabriku kollektiiv (dir. sm. Pokk) tuli kuuplaaniga toime 23. jaanuariks. Õlletehase kollektiiv aga, kus on direktoriks sm. Kirss, võttis endale NSVL Ülemnõukogu valimiste auks tõsised täiendavad kohustused: ta lubas NSVL Ülemnõukogu valimiste päevaks — 10. veebruariks — täita kvartali plaanist 50% mitte üksnes üldsummas, vaid tingimata nomenklatuuri kõigi liikide alal. Selle kollektiivi sõnad ei erine tegudest, ta täidab tingimata oma kohustused: juba 22. jaanuariks täitsid nad jaanuarikuu plaani õlle tootmise alal 100%-liselt, limonadi tootmise alal aga 384%-liselt. Neist eesrindlikest kollektiividest ei jää maha Leivakombinaat, Lihakombinaat, Kammivabrik, Vildivabrik, kes samuti täitsid enne tähtaega kuu tootmisplaani.

See tähendab, et on loodud vajalikud tingimused kollektiivi takistamatu töö jaoks, et juhid tunnevad täielikku vastutust neile usaldatud ülesande eest. Stahhanovlasi ja eesrindlikke töölisi tuleb ergutada, nende kogemusi üldsusele tutvustada. Meie peamine ülesanne seisneb selles, et tõsta keskmist tööviljakust käitises tervikuna.

On vaja saavutada, et kõik meie linna ettevõtted, nii suured kui väikesed, uue aasta esimesest päevast alates ausalt täidaksid riiklikud ülesanded, et üha enam võtaks hoogu sotsialistlik võistlus valimiste auks. Riiklik plaan tuleb täita iga päev, igas vahetuses, iga tööline poolt. Seda võlgneme oma kodumaale.

Ei tule unustada, et meie tööstus astus uude aastasse kõrgendatud plaaniga, võrreldes möödunud aastaga. Uuel aastal peavad linna tööstusettevõtted oma toodangut peaaegu kahekordistama. Eriti suured ülesanded on esitatud ettevõttelle, mis toodavad laiatarbekaupu ja toiduaineid.

Nende ülesannete täitmine nõuab uut jõupingutust, kõigi tööliste, insener-tehniliste töötajate ja majandusjuhtide loovat energiat ning initsiatiivi. On vaja igakülgselt tootmisprotsessi parandada, läbi mõelda tehnoloogia, väsimatult süvendada uut tehnikat, laialdaselt ära kasutada vennasvabariikide käitiste eesrindlike tööliste kogemusi.

Maha jääda juba uue aasta esimestel päevadel tähendaks luua endale ainult lisaraskusi riiklike plaanide täitmise alal. Partei-, majanduslike ja ametiühinguliste organisatsioonide peamiseks ülesandeks jääb endiselt võitlus tööviljakuse tõstmise eest. On vaja taotleda, et iga tööline iga päev täidaks ettenähtud normi, et iga ettevõte töötaks plaanikohaselt, et meil poleks mahajäänud ettevõtteid. Neid tulemusi on võimalik saavutada laialaulatusliku sotsialistliku võistluse abil. Tõstkem kõrgemale sotsialistlike võistluste lipp NSVL Ülemnõukogu valimiste auks! Andkem rohkem tööstussaadusi kodumaa töötajaile!

V. Z. Hartšenko,
EK(b)P Tartu Linna Komitee Tööstusosakonna juhataja

Tartu Õlletehas valimiste eel

Lähenevad NSVL Ülemnõukogu valimised on muutunud Tartu Õlletehase töötajate tähelepanu keskuseks. Käimasolevas sotsialistlikus töövõistluses ilmneb kujukalt iga tehase tootmisosakonna ja iga üksiku töötaja kohusetruu suhtumine oma ülesandesse. Teades, et ühegi teise maa tööliste pole antud sellised õigusi nagu nõukogude kodanikele, ütlevad tehase töötajad üksmeelselt: „Mida lähemale jõuab suur valimiste päev, 10. veebruar, seda rohkem anname toodangut!"

Tegelikkus näitab, et töölised seda lubadust on võtnud täie tõsidusega, sest juba 19. jaanuariks oli tehasel kuu tootmisplaan täidetud 104%-liselt, 25. jaanuariks oli kuuplaan täidetud õlle tootmise alal 116% ja karastusjookide osas 537%.

Arvestades Tartu Õlletehase töötajate ennastsalgavat töödi ja nimetamisväärseid töötulemusi, võib julgesti loota, et tehase kollektiiv, astudes eesrindlaste ridadesse, tähistab eelolevaid valimisi veelgi kõrgemate töösaavutustega.

H. Peräjärv.

Artelli „Tartu Metall" jaanuarikuu saavutusi

Visa ja pingerikka tööga on „Tartu Metalli" töötajaskond võidelnud tootmisplaani täitmise ja ületamise eest. Kõigi töötajate üksmeelse püüdluse tõttu ongi artell jõudnud Tartu Tööndusliidu artellide seas esikohale. Nimelt täideti detsembrikuu plaan 159%-liselt.

NSVL Ülemnõukogu valimiste auks toimuvas sotsialistlikus võistluses on ka jaanuarikuu saavutused täiesti rahuldavad — 30. jaanuari andmete järgi on plaan täidetud 141,3%.

Artelli osakondade töösaavutused on järgmised: kirjutusmasinate osakond on jaanuarikuu plaani täitnud 235%-liselt, stantsimisosakond — 205%-liselt, elektriarmatuuride osakond — 112%-liselt, plekissepaosakond — 127%-liselt, kartonaazhi osakond — 102%-liselt, sepaosakond 103%-liselt ja kellassepaosakond — 105%-liselt.

On iseendast mõistetav, et selliste kõrget taset ei saavutata ilma kõigi tööliste kaasabita. Samuti on loomulik, et pingerikkas võitluses tulevad esile üksikud töölised, kes ületavad teisi oma tööviljakuse ja püüdlusega. Need üksikud eesrindlikud seltsimehed on teiste tööliste eestvedajaiks ja innustajaiks. Tänu nende viljastele kätele, loovale mõistusele ja ratsionaliseerimistele suudetakse ikka püsida eesrindlike artellide seas. Kuigi käesoleva aasta plaan on tunduvalt suurem endisest, suudab artell selle täita ja ületada, kui kõik seltsimehed püüavad saavutada uusi kiirendavaid töövõtteid ja leiutavad võimalusi töö mehhaniseerimiseks.

„Tartu Metalli" juhatus on püüdnud igati eesrindlasi ergutada. Nii autasustati 19. jaan. eesrindlast V. Huoponeni 500-rublase preemiaga pideva tööplaani ületamise eest. Samuti autasustati 26. jaan. teist eesrindlast sm. F. Asserit 500 rublaga.

Kuid nendega ei lõpe veel eesrindlaste nimestik. Hoole ja püsivusega on töötanud samuti sm-d S. Huoponen, O. Kruus, S. Pärn ja ratsionaliseerija-konstruktor sm. H. Irs.

O. Mägi

Trükikäitis „Hans Heidemann" saavutusrikkas töös

Trükikäitises „Hans Heidemann" on töö viidud tükitöö alusele, mistõttu paljud töötajad on ületanud päevatasusid kolmekordselt. Töötajad on peremehelikult taastanud masinad ning neid uuesti tööprotsessi rakendanud.

Käitise direktsioon koos ametiühingukomiteega on jälginud töötajate saavutusi ja hindas töötajaid järjekordse premeerimisega. Käitise üldkoosolekul said tööpreemiaid sm-d E. Smidt, M. Tähnas, R. Tinn, S. Räni, E. Birkenblatt, E. Tammine, E. Kaar, E. Ratsepp, V. Paris, A. Müürsepp, E. Rebane, A. Roops, S. Lepp, A. Reino, A. Peterson, A. Bruudel, A. Praks, L. Valmet, J. Jaanson, A. Lusmägi, V. Sontag, A. Hintser ja V. Kilgi.

Käitises korralikud töötajad, nagu sm-d M. Tähnas ja I. Peedius, on täitnud päevanormi üle 200%, voltides päevas kuni 4200 poognat (norm 1800). Sm. R. Tinn ületab oma päevatöö 180%-liselt, võttes kokku 19 640 pg. päevas (norm 11 000).

A. P.

Mustvee linna agit.-kollektiivi töökoosolek

Mustvee linna agitatsioonikollektiiv oma nõupidamisel tegi kokkuvõtteid oma senisest tööst ja määras kindlaks eelseisvad ülesanded seoses valimiseelse selgitustööga. Nõupidamisel andsid agitatsioonikollektiivi liikmed üksteisele edasi töökogemusi ning arutasid läbi esinenud raskused ja puudused senises töös.

Õpetaja sm. Titova märkis oma sõnavõtus, et ta on pidanud vestlusi oma koolis õpetajatega, selgitades neile valimismäärust ja Konstitutsiooni. Samuti on ta pidevalt korraldanud vestlusi valijate kodudes.

„Alustan oma vestlust valijate juures kodus tavaliselt nii," ütleb sm. Titova, „et räägin valijatega kõige enne mitmesugustest majanduslikest küsimustest ja siis hiljem viin jutu üle valimiste küsimustele."

Sidejaoskonna ülem sm. Koppel on organiseerinud valimiste määruse tundmaõppimise oma asutuse teenistujate hulgas. Peale selle ta on innukalt hoolitsenud ajakirjanduse ja kirjanduse levitamise eest.

Kommunistlike noorte algorganisatsiooni sekretär sm. Kalinin teatab, et ta on rakendanud tema poolt juhitavast algorganisatsioonist agitaatoritena tööle 8 paremat kommunistlikku noort.

Veel esitavad oma kogemusi koolijuhataja sm. Migatshov, agitatsioonikollektiivi juhataja sm. Stogov, kooliõpetaja sm. Paju, agitaator sm. Jermoskina jt.

Kokkuvõttes märgitakse puudustena seda, et agitatsioonikollektiivi liikmetel puuduvad kindlad tööplaanid ja pole kindlat tööjaotust agitatsioonikollektiivi liikmete vahel. Agitaatorid ei valmista end küllaldaselt vestlusteks ette ega seo oma vestlusi konkreetsete näidetega. Samuti on pööratud vähe tähelepanu näitlikule agitatsioonile.

Et agitatsioonikollektiivi edaspidist tööd paremustada, otsustatakse sisse seada kindel tööjaotus agitatsioonikollektiivi liikmete vahel ja koostada tööplaanid.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata selgitustööle valijate kodudes. Et agitaatorid oleksid valjaliku materjaliga varustatud, siis hakkab iga agitaator endale muretsema ajalehtedest artiklite väljalõikeid, liigitades need sisuliselt.

Agitatsioonipunktis otsustatakse vestlusi läbi viia kindla kava järele.

Seinalehtedes hakatakse suuremat tähelepanu pöörama töökogemuste vahetamisele ja bolshevistliku kriitika arendamisele.

Pidevalt hakatakse läbi viima agitatsioonikollektiivile instrueerimiskoosolekuid, kus käsitletakse aktuaalseid päevaküsimusi seoses üldise agitatsioonitöö korraldamisega.

R. Meijel

Minu kogemused agitatsioonitöös

Hakkasin Otepää valla Päidla valimisjaoskonna agitaatorite instrueerijaks mõninga eelarvamusega. Kas on sellest kasu? Kuidas suhtuvad inimesed ja aktivistid minusse?

Olen töötanud nüüd juba üle paari kuu ja olen rõõmus, et selle koha vastu võtsin. Tunnen, kuidas iga päevaga täienen ka ise ja kuidas olen muutunud meie ühiskonnale kasulikuks.

Talupojad, kelle juures tegin individuaalset selgitustööd valimistest, püüdsid esialgu sellest eemale hoida. Samuti olid mõned agitaatorid esialgu kõhkleval seisukohal. Külastasin keskmiktalupoega J. Kruuset. Kui rääkisin, miks tulin, oli peremehel väga kiire.

„Mul pole praegu aega, sest tegemist käed ja jalad täis."

„Valimiskasti juurde minekuni on ju veel aega, kuid tulin selleks, et ka sina läheksid sinna teadlikuna," ütlesin.

„Teadlikuna! Andke parem rohkem petrooleumi, soola ja kabjanaelu, rauda ja riiet..."

„Andke! Nagu sa ise ei teaks, et pääsime alles sõjamõllust. Kas sa ise, peremees Kruuse, oled kaasa aidanud, et hakkaksime neid aineid kiiremini ja rohkem saama. Kas oled riigile vilja üle normi annud? Kuidas on raie- ja veokohustuse täitmisega?"

Peremees jäi mõtlema ja unustas, et tal oli kiire. Jutt hakkas sobima ja räägisime kaua esimese nõukogude aasta saavutustest. Nii jõudsime ühisele arvamusele, et mida suurem üksmeel, mida toekamalt igaüks oma õla eluvankrile alla paneb, seda kiiremini jõuame edasi, seda rutemini saame soola, petrooleumi, naelu ja riiet.

Niisuguseid küsimusi esitatakse paljude talupoegade poolt, kuid pikema kõneluse järel on nad ikkagi olukorrast aru saanud. Sel teel olen muutunud juba rea talupoegade ja aktivistide sõbraks, kes minult sageli nõu küsivad edaspidiseks tööks.

J. Lillipuu

Naiste nõukogude üldkoosolek

Esmaspäeval toimus Tartu Kultuurimajas ülelinnaline naistenõukogude üldkoosolek, kuhu oli kogunenud Tartu linna asutuste ja käitiste naistenõukogude aktiiv.

Instrueeriva ettekandega naistenõukogude tööst seoses NSVL Ülemnõukogu valimistega esines Tartu Linna Naistekomitee esimees sm. A. Hberman, kes oma lühikeses, kuid sisukas kõnes selgitas naistenõukogude ülesandeid valimiseelses töös, kutsudes üles naise selgitustöö valimiseelse edukale läbiviimisele.

Naiste aktiiv oma koosolekul võttis ühel häälel vastu otsuse: igal liikmel oma shefluse alla võtta üks maja valimiseelse selgitustöö läbiviimiseks ja saadikute kandidaatide sm. Mere ja sm. Koorti eluloo tutvustamiseks elanikkonnale ning oma hooldusse võetud rajooni elanikud kutsuda 100%-liselt valimistele.

Läbirääkimiste osas esinesid aktivistid naistenõukogude töösse puutuvate küsimustega, saades sellekohaseid vastuseid ja seletusi sm. A. Habermanilt. Läbirääkimiste lõppedes võttis sõna EK(b)P Tartu Linna Komitee sekretär sm. Brandt, juhtides tähelepanu valimiseelsele selgitustööle ja praeguses olukorras tööliste eest hoolitsemisel esinevaile väärnähtustele, ära näidates, kuidas naiste aktiiv saab kaasa aidata nende vältimisel.

E. Lood

Avalduste ja kaebuste vastuvõtt Tartu kodanikelt

Sotsialistliku süsteemi üheks iseärasuseks on see, et siin võtavad laiad rahvahulgad osa nii riigi kui ka rahvamajanduse juhtimisest. Kõigis asutustes ja käitistes on töötajad need, kes juhivad ja kritiseerivad selle asutuse või käitise tööd.

Jälgides Tartu töötajate arvustavaid märkusi üksikute käitiste või asutuste töö kohta pikema aja jooksul selgub, et siin on see kriitika veel üsna nõrk. Paljudes ettevõtetes on välja pandud kaebuste raamatud, kuid esineb juhtumeid, kus töötajate õiglane ja põhjendatud kriitika jääbki nende raamatute vahele.

Puuduste kõrvaldamiseks ühiskondliku kriitika teostamise abil otsustas Tartu Linna Täitevkomitee alustada regulaarset kaebuste vastuvõtmist Tartu töötajailt. Et kindlustada Tartu kodanike kaebuste ja avalduste vastuvõtmist kõigi puuduste ja väärnähtuste kohta nii asutuste kui ka üksikisikute suhtes ja nende väärnähtuste kiiret likvideerimist, võetakse linna elanikelt alates 1. veebruarist Tartu Täitevkomitee hoones tuba nr. 5 igal tööpäeval kella 12—14-ni vastu igasuguseid kaebusi. Kaebustega, mis on rajatud küllalt konkreetsetele faktidele ja üldsuse kui ka üksikisikute heaolu seisukohalt on vajaliku tähtsusega, võib esineda iga Tartu kodanik. On mõeldav, et käitistes töötavail demobiliseerituil ja Isamaasõja invaliididel on mitmesuguseid põhjusi oma elutingimustega mitte rahulolemiseks. Kui siin põhjused peituvad mõningate üksikute käitiste või asutuste halvas töös, on täiesti loomulik, et esinetakse kaebustega selle asutuse kohta.

Kaebused ja avaldused, mis esitatakse kodanike poolt, kantakse sisse Tartu Linna Täitevkomitee juures peetavasse kaebuste raamatusse. Suusõnalised kaebused ja avaldused, mida kaebaja ise ei soovi kaebuste raamatusse sisse kanda, kantakse sisse kaebusi vastuvõtva täitevkomitee töötaja poolt.

Kõik kaebused ja avaldused antakse hiljem üle Täitevkomitee Erisektori juhatajale sm. Oleninale, kes need läbi vaatab ja suunab vastavatele asutustele järelduste tegemiseks.

Valimisjaoskondade teadaandeid

Neljapäeval, 31. jaanuaril kell 18 toimub valimisjaoskonna nr. 114/1 ruumes (Keskkultuurimajas, Kompanii t. 2) referaatõhtu valijalle. Kõneettekandega teemal „Nõukogude kodanike aukohus 10. veebruaril" esineb valimisjaoskonna nr. 114/1 valimiskomisjoni esimees sm. J. Feldbach.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud prof. H. Moora esitab loengu „Perekonnavormide tekkimine ja areng klasside eelses ühiskonnas".

Lõpuks kontsertettekandeid „Vanemuise" artistidelt. Sissepääs kõigile vaba.

Agitpunkti nr. 114/1 juhataja

*

Valimisjaoskond nr. 123/10 asub Lembitu t. Kaubakontori ruumes.

Komisjoni esimehe kõnetunnid on iga päev kella 15—20, puhkepäevadel terve päev.

Sekretäri kõnetunnid on iga päev kella 8—15-ni.

Valimisjaoskonna ruumes toimub valijate nimekirjade kontroll.

Valimisjaoskonna nr. 123/10 esimees

★

EESTI TÖÖLISELE

Kes mõelda võis, et nii suur jõud on loodav,
ja loodav omaenda kätega.
Kuitahes julgelt seda aega oodand —
ka poleks sa end näinud lättena,
kust see nii võimsa hooga välja voolab.

Sa kiratsedes käind, sa külmetand
kui sügisene lible vinges vihmas.
Sind ikka nagu koera hoiti rihmas, —
kuis kartis peremees, et vabaks saad!
Sind kiivalt valvas seadus, vanglavarb,
kui oleksid ju kätkis ta'ga kihlat.

Ja nüüd sul seljataga sada võitu.
Sa roomamist ei tunne. Mäletad
veel agulite umbust, milles kõikund
su elu, vaet kui väitseteral ta!
Su looming väeti küünlaleegina
seal vubises . . . Nüüd teda täis on maa!

Ja nüüd ei tunnista sa elu toonast,
mis veeres kuskil tühjalt, sõgedalt.
Su jõud on nirest paisund jõgedeks,
mis ujutab ja kaldast üle voolab,
ei paisu näe, mis hukust põgeneks,
ei raskust, mida peaksid liiaks koormaks.

Näib, nagu veeretades kaljurahne
noor hiiglane taas astuks üle maa.
Kui orjad, köites mõisa viljakahle,
lõid laulu Kalevist, kes kündis laant,
kas mõelda mõistsid nad all kupjaid, vahte,
et töölishulk kord selleks hiiuks saab.

Ju sirgund sinu hulgast sangareid,
ju valitsema küünitand su käsi,
ju mõttevahedust sul näidand säsi,
mis väärib, et sa rajad ise teid.
Sind suurte vennasrahvastega köitnud
õnn kaitsta tööd, töö sajandite võitu.

Aira Kaal

Tartu Õlletehase käärikeldri meister sm. Murt abilistega töötamas.

Seltsimees A. J. Võšinski esinemine Julgeoleku Nõukogus

London, 28. 1. (TASS). Esinedes Julgeoleku Nõukogus päevasel istungil 28. jaanuaril, avaldas Nõukogude delegatsiooni juht sm. Võshinski:

„Pean valalikuks teha järgmine avaldus. Nagu ma varem ütlesin, ma jätan kõrvale Iraani delegatslooni poolt seoses asja olemusega ülestõstetud küsimused ja puudutan ainult protseduurilist külge. Ma püüan esitada tõendeid faktide ümberlükkamiseks, mis esitati Iraani tolle valitsuse poolt, kes pole enam võimul ja kelle pretensioonidel puuduvad igasugused alused.

Iraani valitsuse poolt ülestõstetud küsimused on sõnastatud kahes Iraani avalduses. Ent need küsimused ei või olla arutamise aineks Julgeoleku Nõukogus, kuna nad ei vasta tingimustele, mis on selleks ette nähtud põhikirjas. Kuid ma pean ühtlasi puudutama mõningaid faktilisi andmeid, millised on ebaõigelt ja tendentslikult valgustatud Iraani delegatsiooni poolt. Praegu on vaja otsustada, kas peab või ei pea Julgeoleku Nõukogu tegelema küsimusega, mis on üles tõstetud Iraani endise Hakimi valitsuse poolt, kelle ülesandeks on nähtavasti katsuda halvendada Iraani ja Nõukogude Liidu vahel olelevaid suhteid.

Lähen üle küsimuse protseduurilise külje käsitlemisele. Siin esineb kaks põhilist momenti. Esiteks tuleb kindlaks teha, kas leidsid või ei leidnud aset läbirääkimised Iraani ja Nõukogude valitsuse vahel. Teiseks on vaja läbi vaadata nende läbirääkimiste tulemused. Esimeses deklaratsioonis, mille Iraani delegatsioon esitas Julgeoleku Nõukogule 19. jaanuaril, avaldas Iraani delegatsioon, et Iraani valitsus püüdis korduvalt astuda läbirääkimistesse Nõukogude valitsusega, kuid ei saavutanud edu. Praegu, nagu ka teises dokumendis, tunnistab Iraani delegatsioon juba, et Iraani valitsus püüdis mitte ainult astuda läbirääkimistesse Nõukogude valitsusega, vaid et sellised läbirääkimised tegelikult ka aset leidsid. Seega lükkas Iraani delegatsioon ise ümber oma esimese väite. Jääb järele teine küsimus, nimelt: millised on nende läbirääkimiste tulemused?

Oma avalduses Julgeoleku Nõukogus 24. jaanuaril osutas Nõukogude delegatsioon, et Iraani valitsus väljendas noodis 1. detsembrist oma rahulolu seoses Nõukogude valitsuse avaldusega, mis sisaldus tema noodis 26. novembrist. Iraani delegatsioon osutab Iraani noodi tõlke ebatäpsusele ja püüab asja kujutada selliselt, nagu poleks teda rahuldanud nootide vahetamise tulemus Nõukogude valitsuse ja Iraani valitsuse vahel läinud aasta novembris. Ma ei hakka üles tõstma filoloogilise iseloomuga vaidlust ega hakka üldse vaidlema nende üksikute sõnade õigsuse või mittevõigsuse üle, millistele viitab Iraani delegatsioon. Ma kasutan Iraani valitsuse 1. detsembri noodi seda teksti, mille Iraani delegatsioon saatis laiali Julgeoleku Nõukogu liikmeile. Sellest tekstist järeldub, mida Iraani delegatsioon tahab eitada, et Iraani valitsus oma välisministeeriumi nõol märkis rahuldustundega Nõukogude noodis 26. novembrist esitatud avalduse sisu. Selleks, et otsustada, millist iseloomu kandsid need avaldused, tuleb, loomulikult, pöörduda nende avalduste poole, s. o. Nõukogude valitsuse noodi poole 26. novembrist. Tutvudes selle noodiga võib veenduda, et Nõukogude avalduses oli juttu sellest, et nõukogude väenistujate vahelesegamine Iraani sisesäsjadesse põhjaprovintsides ei vasta tegelikkusele, et, just vastuoksa, Nõukogude noodis 26. novembrist ei räägita üldse sellest, et „tulevikus ei kordu seda liiki vahejuhtumeid", nagu seda väidab praegu Iraani delegatsioon. Ja tegelikult, kuidas võiski 1. detsembriga dateeritud Iraani valitsuse noot avaldada rahuldust Nõukogude valitsuse avalduse puhul, et „vahejuhtumeid ei korduda", kui Nõukogude noot, mille puhul Iraani valitsus väljendas oma rahuldust, ei sisalda endas avaldust, et „vahejuhtumeid ei kordu". Ent Iraani noodis 1. detsembrist leidub veel teinegi koht, mis tõendab, et Iraani valitsus oli tol ajal rahuldatud. Tsiteerin seda hr. Tagi-Zade poolt saadetud teksti järgi. „Teie kinnitus (s. o. Nõukogude valitsuse kinnitus, mis sisaldub noodis 26. novembrist) selle kohta, et Nõukogude Liidu ametiisikud austavad täielikult kolmepoolse lepingu ja deklaratsiooni tingimusi, mis kirjutati alla Teheranis kolme suurriigi poolt (kes on Iraani liitlasteks), on samuti rahuldusega allikaiks."

Seega on täiesti ilmne, et Iraani valitsus oli rahuldatud nende läbirääkimiste tulemustest, mis toimusid 1945. a. novembris Nõukogude ja Iraani valitsuse vahel küsimuse kohta, mida Iraani valitsus taotleb praegu anda Julgeoleku Nõukogule läbivaatamiseks.

Pean samuti märkima, et tol ajal, s. o. 1945. a. detsembris, ei väljendanud Iraani valitsus soovi jatkata läbirääkimisi antud küsimuses. Tõenduseks võib esitada järgmise lõike Iraani valitsuse samast noodist 1. detsembrist:

„Vastuseks Teie kirjale," öeldakse selles noodis, „milles Teie vastate, et süüdistus Nõukogude ameti-isikute vahelesegamise suhtes meie siseasjadesse põhjaprovintsides pole põhjendatud, väliministeerium ei soovi anda praegu edasisi seletusi selles küsimuses ja pöördub tagasi asjaolude valgustamise juurde."

Kuidas siis praegu Iraani delegatsioon avaldab, et Iraani valitsuse püüded astuda läbirääkimistesse Nõukogude valitsusega ei annud tulemusi?

Kõigest ülaltähendatust nähtub, et see tulemus oli olemas. Samuti nähtub, et pärast 1. detsembrit ei peetud läbirääkimisi, sest et Iraani valitsus ise ei soovinud seda, sest ei pidanud seda nähtavasti vajalikuks. Kas võib siis ülaltoodud faktide alusel kõnelda sellest, et läbirääkimistel Nõukogude valitsuse ja Iraani valitsuse vahel ei olnud edu? Nõukogude valitsus vastab: ei, seda ei saa öelda. Tegelikult tulemused saavutati ja need tulemused olid sellised, et Iraani valitsus ei pidanud vajalikuks neid läbirääkimisi jatkata.

Iraani delegatsioon vihjab siin samuti ka detsembri hilisemate kuupäevadega — 13. ja 15. detsembriga dateeritud nootidele. Need Iraani delegatsiooni viited nimetatud nootidele taotlevad eesmärki: näidata, et Iraani valitsus pöördus ka pärast 1. detsembrit Nõukogude valitsuse poole analoogiliste pretensioonidega, milliseid polevat aga rahuldatud. Kui aga tutvuda nende Iraani valitsuse nootidega, siis ilmneb, et nad kõnelevad mitte pretensioonidest, milledega Iraani valitsus pöördus varem Nõukogude valitsuse poole, vaid tõstavad üles sootu uued küsimused, ja nimelt, küsimuse selle kohta, et kolme ministri konverents Moskvas arutaks läbi Iraani valitsuse soovi välismaiste vägede Iraanist väljaviimise kohta ja selle kohta, et Moskva konverentsil ei võetaks vastu mingeid otsuseid ilma eelneva konsulteerimiseta Iraani valitsusega. Seepärast võib kinnitada, et pärast 1. detsembrit Iraani valitsus ei korranud oma pretensioone Nõukogude Liidule ja et viitel nootidele 13. ja 15. detsembrist pole midagi ühist Iraani delegatsiooni poolt Julgeoleku Nõukogule läbivaatamiseks esitatud küsimusega. Mis puutub nende nootide olemusse, mis puudutavad küsimust välismaiste vägede Iraanist väljaviimise kohta, siis on see ette nähtud 1942. a. lepinguga, milles määrati selleks teatavasti kindlaks vastav tähtaeg. Kuna kolme välisministri nõupidamisel Moskvas teatavasti ei arutatud Iraani küsimusi, puudub järelikult omal ajal Hakimi poolt avaldatud pretensioonil selle kohta, et teda ei kutsutud Moskva konverentsile, igasugune alus.

Teen lõppkokkuvõtte oma avalduse selle osa kohta. Pean tõendatuks, et 1945. a. novembris toimusid läbirääkimised Nõukogude valitsuse ja Iraani valitsuse vahel seoses Iraani valitsuse poolt esitatud pretensioonidega ja et need läbirääkimised andsid rahuldavaid tulemusi. Iraani delegatsioon Iraani valitsuse ülesandel, kes on nüüd teatavasti asendatud teise valitsusega, avaldab praegu, et ta ei pea neid läbirääkimisi rahuldavaiks. Niisugusel juhtumil on Iraani delegatsioonil kõik võimalused pöörduda uuesti Nõukogude valitsuse poole teda huvitavate küsimuste väljaselgitamiseks. Oma avalduses Julgeoleku Nõukogule Nõukogude delegatsioon väitis, et Nõukogude valitsus ei saa jätta pööramata tähelepanu sellele, et viimasel ajal on Iraanis tugevnenud Nõukogude Liidule vaenulik propaganda Hakimi valitsuse ilmse passiivsuse tõttu. Nõukogude delegatsioon kirjutas, et see propaganda ei erine millegagi fashistlikust propagandast, mida teostati Reza shahhi ajal Nõukogude Liidu vastu. Selles avalduses öeldi edasi: „Iraani reaktsiooniliste jõudude Nõukogude Liidule vaenulik, demokraatiavastane ja riiüstav tegevus, mida toetavad mõningad Iraani mõjuvad grupid valitsevaist ringkondadest ja politseivõimude hulgast, ohustab Azerbaidzhani NSV-d ja Bakuud vaenuliku tegevuse, diversiooniaktide jne. organiseerimisega. Nõukogude valitsus arvab siiski, et seda liiki küsimused, mis puudutavad vastastikuseid suhteid kahe naabermaa — NSV Liidu ja Iraani — vahel, võib ja peab reguleerima mõlemapoolsete läbirääkimiste teel Nõukogude ja Iraani valitsuse vahel. Nõukogude valitsus ei ole keeldunud ega keeldu sellisest reguleerimast seda liiki küsimusi, mis tekivad kahe naaberriigi vahel."

Ma küsin nüüd Julgeoleku Nõukogult, kas on olemas mingit alust Julgeoleku Nõukogu poolt, küsimuse läbivaatamiseks, mille temale esitasid Iraani Hakimi valitsus ja Iraani delegatsioon? Ma vastan: ei, niisugust alust pole olemas.

Selline on asja faktiline olukord. Kuid ma tahaksin analüüsida Julgeoleku Nõukogule esitatud Iraani avaldust ka juriidilisest vaatepunktist, selle Iraani delegatsiooni poolt esitatud avalduse vastavuse vaatepunktist Ühinenud Rahvuste organisatsiooni põhikirjale.

Ma pean võtma selle küsimuse asjaolud niisuguse analüüsi alla seoses põhikirja artiklitega 33, 34, 36 ja 37. Põhikirja artiklis 33 on öeldud: „Pooled, kes võtavad osa mistahes tülist, mille edasikestmine võiks ähvardada rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamist, peavad eelkõige püüdma lahendada tüliküsimuse läbirääkimiste, uurimiste . . . jne. teel," nagu on tähendatud selles artiklis.

Seega kohustab organisatsiooni põhikiri organisatsiooni liikmeid püüdma lahendada tüliküsimus läbirääkimiste jne. teel ja, nagu on öeldud selle paragrahvi järgnevas osas, võib isegi nõuda pooltelt nende tüliküsimuste lahendamist art. 33 nimetatud abinõudega.

Kui kõrvutada 33. art. sisu kõigi asjaoludega, millest siin rääkis Iraani delegatsioon, siis saab täiesti ilmseks, et Julgeoleku Nõukogul ei tule antud juhul esitada Nõukogude Liidule ühtegi nõudmist, mis on art. 33 ette nähtud.

Järgmine sellesse küsimusse puutuv artikkel (34) kõlab:

„Julgeoleku Nõukogu volitatakse juurdlema igasugust tüli või igasugust olukorda, mis võib viia rahvusvahelise hõõrumisteni või välja kutsuda tüli, selle kindlaksmääramiseks, kas selle tüli või olukorra jatkumine võib ohustada rahvusvahelist rahu või julgeolekut."

Maksab vaid võrrelda asjaolusid, milledest rääkis siin Iraani delegatsioon, artikliga 34 selleks, et ei jääks järele mingit kahtlust selle artikli absoluutse mittekohaldatavuse suhtes ja mis peab silmas hoopis teist liiki tülisid või olukorda. Esitan veel põhikirja 36. artikli:

„Julgeoleku Nõukogu volitatakse tüli igasuguses staadiumis, mil on artiklis 33 tähendatud iseloom, või sama iseloomuga olukorra igasuguses staadiumis soovitama vastavat protseduuri või reguleerimismeetodit."

See artikkel pole siin kohaldatav, sest et seda liiki soovitustele pole siin paika, sest Nõukogude valitsus avaldas selle kohta selgesti, et ta peab naabermaade vahel niisuguste küsimuste reguleerimise ainsaks vastuvõetavaks viisiks mõlemapoolseid läbirääkimisi.

Lõpuks, artikkel 37:

„Kui pooled ei lahenda tüli, mis omab artiklis 33 märgitud iseloomu, selles artiklis märgitud vahendite abil, siis annavad nad selle edasi Julgeoleku Nõukogule."

See artikkel käib olukorra kohta, kui pooled ei saanud või ei suutnud kokku leppida. On täiesti selge, et niisugust olukorda praegu ei ole NSV Liidu ja Iraani vahelistes suhetes ja järelikult puudub ka alus põhikirja 37 artikli kohaldamiseks.

Ülalnimetatud põhikirja artiklite analüüs tõendab vastuvaidlematult seda, et Julgeoleku Nõukogul puuduvad igasugused alused Iraani delegatsiooni avalduste sisuliseks läbivaatamiseks. Nõukogude delegatsioon teeb ettepaneku võimaldada Nõukogude Liidul ja Iraanil endil reguleerida käesolev asi. Esitades sellise ettepaneku lähtub Nõukogude delegatsioon heanaaberlike suhete huvidest organisatsiooni liikmete vahel, rahvusvahelise usalduse tugevdamise, ükssteisesse heatahtliku suhtumise ning ühtsuse ja sõpruse tugevdamisele suunatud püüdluste huvides Ühinenud Rahvuste organisatsiooni ridades."

Tähtsamate saksa sõjaroimarite protsess Nürnbergis

28. JAANUARI ÕHTUNE ISTUNG

Nürnberg, 28. 1. (TASS). 28. jaanuari õhtusel istungil jatkas Prantsuse süüdistaja Dubosse prantslasest tunnistaja Verte'i ülekuulamist, kes oli vangis Saksa kooduslaagris Mauthausenis.

Tunnistaja kirjeldab üksikasju 47 liitlasohvitseri hukkamisest, mida ta laagris on jälginud. Need ohvitserid-langevarjurid surmati laagris tavaliselt kasutamisel olnud süsteemi järgi. Neid sunniti tegema kõige raskemat tööd, s. o. kandma raskeid kive, neid pekseti ja aeti hiljem okastraadi juurde, kus tapeti püssilaskudega. SS ja SD kaitsja advokaat Babell ja kaebealuse Kaltenbrunneri kaitsja advokaat Kaufmann esitavad tunnistajale rea küsimusi.

Tribunali istungite saali tuuakse Prantsuse süüdistuse poole uus tunnistaja, rahvuselt prantslane, Auleegioni ordeni kavaler dr. Victor Dupot, kes on ühtlasi autasustatud medaliga osavõtu eest vastupanuliikumisest. Ta saadeti hitlerlaste poolt jaanuaris 1944. a. Buchenwaldi kooduslaagrisse, kus ta viibis aprillini 1945. a.

Tunnistaja annab seletusi Buchenwaldi kooduslaagri rezhiimi kohta. Rääkides selles kinnipeetud prantslastest ta tähendab, et peagu ükski neist ei olnud kinni mõistetud kohtuvõimude poolt. Enamik prantsuse vangidest toodi laagrisse eelülekuulamiseta. Rida vange ei olnudki enne laagrisse toomist üle kuulatud. Tunnistaja seletab, et ülekuulamisi toimetati ebainimlikul viisil; vange pekseti, asetati kõlma vee vanni, riputati üles, pigistati ja tarvitati ka muid piinamisviise. Lapsi piinati vanemate ja naiste nende meeste juuresolekul.

Laagris kehtinud rezhiimi eesmärgiks, ütleb tunnistaja, oli vangide hävitamine. Eriti nõrga tervisega vangid surid külma kätte juba karantiinis, kuhu neid kõige enne paigutati. Seejärel algas vangide hävitamine mittejõukohase tööga. Iga kuu valiti vangistatute hulgast erikomandod, kes saadeti eriti rasketele töödele. Hiljem tulid Buchenwaldi tagasi veoautod laipadega.

Tunnistaja tutvustab tribunali vangide hävitamisega Buchenwaldi laagris arsiteaduslike katsete kaudu. Barakis nr. 61 tapeti metsikult haiged ja nõrgad vangid, kes ei suutnud enam töötada. Iga päev hävitati selles barakis igasuguste tugevasti mõjuvate ainete pritsimisega 10—60 inimest.

Tunnistaja teatab, et peale laipade põletamist korjati tuhk krematooriumidest ja viidi Buchenwaldi ümbruskonna väljadele maapinna väetamiseks.

Tunnistaja jutustab, et laagris hukati prantsuse kindralid Duval ja Vernon, prof. Leon Dinvere — eesrindliku haritlaskonna esindajad ja Prantsusmaa rahvusliku vallsitsliikumise tegelased.

Tunnistaja Victor Dupot' ülekuulamiseks antakse sõna gestapo kaitsjale advokaat Merkelile. Puudutades tunnistaja seletusi sellelt seisukohalt, et vangide kohtlemine kõigis kooduslaagreis on ühesugune, seab kaitsja selle seletuse kahtluse alla. Vastates temale tähendab Victor Dupot, et tema tunnistused põhjenevad isiklikel tähelepanekuil Buchenwaldist ja teistes laagrites küllaldaselt kaua viibinud sõprade seletustel.

SS ja SD kaitsja advokaat Babell, seades tunnistaja ristküsimuste alla, püüab selgitada, kas vangid kandsid riietusel eri märke. Tunnistaja vastab, et kuigi eri rahvusest poliitilised vangid kandsid mitmesuguseid tunnusmärke, oli laagris ometi selline süsteem, et kõik olid paigutatud läbisegi mitmes barakis.

Tunnistaja puldile kutsutakse Prantsuse süüdistuse uus tunnistaja François Bois, Tribunali esimees võtab temalt vande. Tunnistaja jutustab, et tema on hispaania põgenik, pärit Barcelonast ja viibinud Mauthausēni laagris septembrist 1941. a. Et ta on elukutselt fotoreporter, rakendati ta laagris tööle fotograafina ja laborandina. Tunnistaja kinnitab mõnede tribunali ees demonstreeritavate, Mauthausenis tehtud ülesvõtete ehtsust.

Eriaparaadi abil demonstreeritakse päevapildid suurel valgel ekraanil. Ülesvõtetel on kujutatud vangide raske, kurnav töö kivimurrus ja hitlerlike ohvrite laibad. Saalis viibijad suunavad pilgud ekraanilt pingil istuvate roimarite valgustatud nägudele. Kaebealuste hulgas puudub täna Kaltenbrunner, kelle haigus veel ikka jatkub. Kuid tema kuju kõrvuti teise timuka — Himmleri kujuga ilmub ekraanil. Tunnistaja ütleb, et see ülesvõte on tehtud Mauthausenis, kui Kaltenbrunner külastas laagrit.

Tunnistaja jutustab edasi, et tema, nagu paljud teised hispaania põgenikud-vabariiklased, sõdis Prantsuse armee poolel sakslaste vastu ja võeti vangi. Esialgu oli ta lühemat aega sõjavangide laagris, siis aga saadeti suur grupp hispaania ja prantsuse sõjavange Mauthauseni hävituslaagrisse.

Selle tunnistaja ülekuulamine katkestatakse ja viiakse üle 29. jaanuari hommikusele istungile.

UUS PRANTSUSE VALITSUS

Pariis, 26. 1. (TASS). Agentuur France Presse teatab, et on moodustatud uus Prantsuse kabinet järgmises koosseisus:

Ministrite nõukogu esimees — Felix Gouain (sotsialist), kes täidab ühtlasi rahvusliku kaitse ministri kohuseid.

Ministrite nõukogu aseesimehed ning portfellita ministrid — Francisque Gueux („Rahvavabariiklik Liikumine" — MRP) ja Maurice Thorez (kommunist).

Välisminister — Georges Bideaux (MRP).

Kohtuminister — Henri Tètegène (MRP).

Relvastatud jõudude minister — Edouard Michelet (MRP).

Relvastuse minister — Charles Tillon (kommunist).

Siseminister — André le Troquer (sotsialist).

Rahvusliku majanduse ja rahanduse minister André Philippe (sotsialist), ministri asetäitja — Albert Gasier (Üldine Töökonföderatsioon).

Ühiskondlike tööde ja transpordiminister — Jules Moque (sotsialist).

Posti- ja telegraafiminister — Jean Letourneux (MRP).

Tööstustoodangu minister — Marcel Paul (kommunist), ministri asetäitja — Auguste Lequere (kommunist).

Tööminister — Ambroise Croisat (kommunist), ministri asetäitja — Marius Patinaux (kommunist).

Minister endiste rindevõitlejate ja sõja läbi kannatanute asjus — Lorand Casanova (kommunist).

Põllutööminister — Tanghi Prijean (sotsialist).

Varustusminister — Longchambon (sotsialist).

Rahvaharidusminister — Neglaine (sotsialist).

Tervishoiuminister — Robert Prijean (MRP).

Asumaademinister — Marius Montet (sotsialist).

Rekonstruktsiooni- ja linnade heaolu minister — François Billoux (kommunist).

GOUAINI PROGRAMMIKÕNE

Pariis, 29. 1. (TASS). Tänasel Asutava Kogu istungil esines Prantsuse Ministrite Nõukogu uus esimees Felix Gouain. Ta käsitas uue valitsuse programmi. Gouain ütles, et „uus valitsus loeb oma esimeseks kohuseks ütelda prantslastele riigi olukorra kohta kogu tõde, nii raske kui see ka oleks". Gouain kõigepealt hoiatas, et valitsus ei saa lähemas tulevikus lubada olukorra paranemist toiduainete alal.

Gouain esitas uue valitsuse majanduslike sammude programmi, mis on suunatud riigikulude valjule kokkuhoiule (töötasu blokeerimine, riigiaparaadi koondamine jne.). Gouain teatas, et valitsus kavatseb natsionaliseerida elektrienergia ja gaasi tootmise ja jaotamise, mõned pangad, kindlustuskompaniid ja osaliselt kaubalaevastiku.

Gouain rõhutab, et valitsus ei kavatse valitseda riiki erakorraliste seaduste abil ega riku valitsemise demokraatlikku süsteemi.

Minnes üle välispoliitilistele küsimustele tähendas Gouain, et uus kabinet pooldab kollektiivse julgeoleku poliitikat.

Edasi tähendas Gouain, et Ruhri piirkonna internatsionaliseerimist peab valitsus vajalikuks selleks, et takistada tsentraliseeritud ja seega oma naabreile hädaohtliku Saksamaa taastamist. Peatudes vahekorral Hispaaniaga ütleb Gouain, et selleks, et see vahekord oleks sõbralik, on tarvis truuks jäädа nende suurriikide, kelle kohuseks on fashismi jälgede likvideerimine, vaba Euroopa kohta avaldatud deklaratsiooni vaimule.

Valitsus otsustas ka edaspidi toetada Hispaania vabariiklasi ja ühtlasi jatkata rahvusvahelisi läbirääkimisi, mille algatajaks ta on Hispaania küsimuses.

Asutava Kogu istungil eesistuja Henri Tètegène luges ette Gouaini kirja tema lahkumise kohta Asutava Kogu esimehe kohalt ühenduses tema määramisega Ministrite Nõukogu esimehe kohale.

VALITSUSE KRIISIST IRAANIS

Teheran, 26. 1. (TASS). Medžlis (Iraani parlament) avaldas oma pooldava seisukoha Kavam Es Saltane nimetamise kohta Iraani peaministri ametikohale.

London, 26. 1. (TASS). Londoni raadio teatel avaldas Kavam Es Saltane pärast medžlise ettepanekut tema nimetamise kohta peaministri kohale, et ta võtab juba täna õhtul käsile küsimuse Iraani läkituse kohta Julgeoleku Nõukogule ja „alustab vahendituid läbirääkimisi venelastega, niipea kui šahh kinnitab tema ametisse nimetamise".

Teadaandeid

Kõik varemalt väljaantud load ööpäevaseks liiklemiseks jala ja autodel Tartu linnas kaotavad 1. veebruarist 1946 kehtivuse.

Uute lubade saamiseks tuleb organisatsioonide ja käitiste juhtidel esitada avaldused Tartu Linna Sõjakomandandi Valitsusele kuni 2. veebruarini 1946. a.

*

Управление Военного Коменданта г. Тарту об'являет: что все ранее выданные пропуска, на право круглосуточного хождения и езды на автомашинах по гор. Тарту, с 1-го февраля 1946 г. недействительны.

Для получения новых пропусков, руководителям организаций и предприятий представить заявки в Управления Военного Коменданта гор. Тарту в срок до 2-го февраля 1946 г.

*

Põllutöö Rahvakomissariaat korraldab põllumajanduse mehhaniseerimise kaadrite: traktoristide, autojuhtide, remonditööliste, brigadiiride ja mehhaanikute ettevalmistamise ja täiendamise kursused.

Kursused kestavad traktoristidele — 1. II—20. IV 1946 ja 1. V—1. IX 1946; autojuhtidele — 1. V—1. IX 1946, remonditöölistele — 1. II—20. IV 1946; brigadiiridele — 1. V—1. X 1946, mehhaanikuile — 1. III—1. VIII 1946, täienduskursus traktoristidele 1. III—1. V 1946. a.

Õpilased peavad kaasa võtma pesu, voodivarustuse, tööriided ja vähemalt 3 päeva toidu.

Sõiduload annavad valdade ja maakondade täitevkomiteed.

Toiduainetega varustab Tartu Maakonna TK Kaubandusosakond.

Kursustele registreeruda viivitamatult valla või maakonna TK-s, maaosakondades või agrojaoskondades.

A. Anupõld,
Maaosakonna juhataja

*

Tartu Linna II Kultuurimaja kujutava kunsti sektsioon töötab igal pühapäeval kl. 12—15 ja kesknädalal kl. 18—21 Kompanii t. 2 kunstnik E. Kongo juhtimisel. Uusi õpilasi registreeritakse igal tööpäeval kl. 10—12 ja 16—17 Kultuurimajas, Kompanii t. 2. Osavõtt tasuta.

A. Tomberg,
II Kultuurimaja juhataja

*

Valveapteek

Linna apteek, Raekojas, tel. 35-28.

Vastutav toimetaja Ed. Värav.

TEATER

Riiklik teater „Vanemuine"

Neljapäeval, 31. jaanuaril kell 19 „VÄIKEKODANLASED". Reedel, 1. veebruaril kell 16 „VÄIKEKODANLASED" (õpilastele reserveeritud). Laupäeval, 2. veebruaril kell 19 „CARMEN".

Kassa avatud kella 11—14 ja 17—19, telef. 38-53/3.

ENSV RIIKLIK FILHARMOONIA

Neljapäeval 31. jaan. kell 19 TR Ülikooli aulas VNFSV teenelise kunstniku prof. M. Golubovskaja

KLAVERIÕHTU

Kavas: Mozart, Schubert, Debussy jt. Pääsmete eelmüük Ülikooli 15 „Akad. raamat".

TUNNID

Kitarritunnid. Marja 1—8.
V. Kirss.

TÖÖPAKKUMISED

Vajatakse arvestamises vilunud töölised palgaga kuni 745 rbl. kuus. Soovitav vene keele oskus ja vilumus masinal kirjutamises. Läbi rääkida Narva 100—2, kl. 12 alates.
M. Troon.

Trükikoda „Hans Heidemann" vajab õpilasi masinalukksepa, käsilao, trükkimise ja köitmise alal, lihttöölisi ning abimajandisse astatöölist ja traktoristi. Teatada kontorisse, 21. juuni t. 23, tööpäevadel kella 8—16.
Direktor.

Pesukotta H. Heidemanni 38 vajatakse triikijat. Kastani 10—2. E. Sell.

RK „Teaduslik Kirjandus" vajab käskjalga. Tulla Ülikooli 18, administratiivmajandusosakonda.
Direktor.

TÖÖTSIMISED

Kutsega pagar otsib kohta linna või mujale — korteri ja tööriietuse võimalusega. Teat. Vähtvere 33—2.
V. Uibo.

KORTERIOTSIMISED

Ametiskäija naisterahvas soovib vähese mööbliga omaette tuba. Võib ka kaasüüriliseks. Küte olemas. Soovitav Tähe—Karlova rajoon. Pakkumised Aida 1—2. A. Kliimand.

KORTERIPAKKUMISED

Koolilaps (tütarlaps), kel küte olemas, võib kaasüürnikuks tulla. Võru 58—15. A. Tamberg.

Koolilaps või ametiskäija vanem meeskodanik leiab omaette toa kaasüürilisena Suur-Kaar 63—9. Küte peab endal olema. A. Tshervotkin.

OSTETAKSE

Soovin osta hundikoera või hundikoera kutsika ning fotoaparaati valgustusvõimega 3,5 või üle selle. Teat. Koidu 9—1. R. Allas.

Ostan heinu. Riia mnt. 26—5.
A. Martinson.

ENSV Tööstuskool nr. 12, Tartus Peeter Põllu 6, ostab trombooni, suure trummi ja trummitaldrikud. Tasu kokkuleppel. Direktor.

Ostetakse laks diivanitooli või taburetti. Teat. Kastani 74, kauplusse.
L. Laius.

Soovin osta korras raadioaparaati. Teat. V.-Tähe 3—1.
V. Ratassepp.

Soovitakse osta lahtikäivat lapsevoodit. Võib olla ka tarvitatud. Teat. Lubja 10—1. E. Põder.

Soovitakse osta lüpsmasaanud või lüpsmasaavat lehma. Samas ostetakse heinu. Herne 50—2. J. Vivvo.

Soovitakse osta karusnahkset mantlit. Teat. Kalevi 101-a—5. M. Lätte.

MÜÜAKSE

Müüa n. jalgratas Kalevi 79—2.
A. Pikker.

Müüa noor lüpsmasaaja lehm või vahetada tööhobuse vastu. Teat. Roosi 45-a—4. M. Pokk.

Müüa lüpsilehm. Teat. Pargi 4—1.
E. Looga.

Müüa lüpsilehm, hind kokkuleppel. Luunja v., Tammistu Mõrul.
J. Kass.

Müüa mõõdusäärikud nr. 45 ja mõõdukingad nr. 38. Salme 22—7. H. Pedask.

Müüa soomekelk ja mõõdukasukpalitu. Taara puiestee 15—3, kl. 16—18.
J. Jaanisto.

Diivan müüa Kuu 10—1. Näha kl. 14—18. J. Näpp.

Müüa kasevineerist kahe inimese voodi. Pargi 5—3. L. Kaur.

Müüa korras patareivastuvõtja 4+5, „ARF", „Tuuslar" 38/39. 4BS. Herne 35—4. E. Liivat.

KADUNUD

Kaotatud Jaan Juhani p. Lemmiksoo nimelised dokumendid, passi nr. 1327/843. Tuua Tartu Miilitsasse.
J. Lemmiksoo.

Kaotatud Mustvee bussi juures portfell koos ametipaberitega ja käekott koos Hilda Kristjani t. Raiendi nimeliste dokumentidega. Leidjal dokumendid tuua vaevatasu eest Vallikraavi 16 sm. Krasovski kätte. H. Raiendi.

Kohusetruud kaastöötajat

Seela Hausenberg'i

mälestab leinas trükikäitis „Hans Heidemann".

Alide-Marie Torm
(neiuna Klokmann)
sünd. 17. IV 1871 Antslas
surn. 24. I 1946 Tallinnas

Siigavas leinas abikaasa, tütred, poeg ja vend perekonnaga.

Ootamatu surma läbi lahkunud

Seela Hausenberg'i

mälestavad leinas Linda ja Aleks.

Vaikselt lahkus siit maailmast minu abikaasa ja meie hea ema-kene

Sofie Kallas
sünd. 7. XI 1878
surn. 28. I 1946

Leinavad abikaasa, tütar, poeg ja pojapoeg.

Matmine 2. veebruaril s. a. kell 14 Peetri kalmistule.

„POSTIMEES" Toimetus: Tartus Gildi 1, II korral. Telefonid: kodune keskjaam — 40-80, vastutav toimetaja — 33-49, vastutav sekretär 33-53, põllumajanduse osakond — 33-52, partei elu ja kommunistlike noorte osakond — 33-48, kultuuriosakond, majanduse ja kohaliku informatsiooni osakond — 20-73, kirjasaatjate osakond ja öövalve alates kl. 20-st — 33-51. Talitus: Tartus Ülikooli t. 21/23, II korral, telefon 33-54. Kuulutusi võetakse vastu talituses Ülikooli t. 21/23, II korral. Kuulutuste hinnad: ettevõtt. ja asut. 3 rbl. mm, eraisikuil 1 rbl. mm. Tellimusi 1946. a. peale võetakse vastu „Postimehe" talituses Ülikooli 21/23 ja kõigis postiasutustes. Tellimuste hind aastas 60 rbl., poolaastas 30 rbl., kuus 5 rbl., üksiknr. hind 20 kop. Väljaandja: ENSV RK Ajalehtede Kirjastus.

MB 00445 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk, Tartus, Ülikooli 21/23 Tellimus nr. 307